

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη
Φορολογική, Λογιστική και Χρηματοοικονομική
Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων

ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Φορολογική, Λογιστική και
Χρηματοοικονομική Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Ο Σύγχρονος ρόλος του Εσωτερικού Ελέγχου και η Συμβολή του στην
Αντιμετώπιση Φαινομένων Απάτης. Δεδομένα από ελληνικές επιχειρήσεις.»

του

Μαλλέ Ιωάννη

(mtf21025)

Επιβλέπων Καθηγητής : Ελευθεριάδης Ιορδάνης

Διπλωματική Εργασία που υποβλήθηκε στο τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης
Επιχειρήσεων ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού
Διπλώματος στη Φορολογική, Λογιστική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση
Στρατηγικών Αποφάσεων.

Θεσσαλονίκη

Νοέμβριος 2022

ΔΗΛΩΣΗ ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ – ΖΗΤΗΜΑΤΑ COPYRIGHT

Το άτομο το οποίο εκπονεί την Διπλωματική εργασία φέρει ολόκληρη την ευθύνη προσδιορισμού της δίκαιης χρήσης του υλικού, η οποία ορίζεται βάση των εξής παραγόντων : του σκοπού και χαρακτήρα της χρήσης (εμπορικός, μη κερδοσκοπικός ή εκπαιδευτικός), της φύσης του υλικού, που χρησιμοποιεί (τμήμα του κειμένου, πίνακες, σχήματα, εικόνες ή χάρτες), του ποσοστού και της σημαντικότητας του τμήματος που χρησιμοποιεί σε σχέση με το όλο κείμενο υπό copyright , και των πιθανών συνεπειών της χρήσης αυτής στην αγορά ή στη γενικότερη αξία του υπό copyright κειμένου.

Ευχαριστίες :

Η παρούσα εργασία έγινε στα πλαίσια του μεταπτυχιακού διπλώματος στη Φορολογική Λογιστική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων. Για την εκπόνηση της παρούσας εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω αρχικά τον επιβλέποντα Καθηγητή κ. Ελευθεριάδη Ιορδάνη που μου ανέθεσε το συγκεκριμένο θέμα και για την βοήθεια που μου παρείχε για την εκπόνηση της.

Επίσης ιδιαίτερες ευχαριστίες και στον Διευθυντή του Μεταπτυχιακού Προγράμματος κ. Καραγιώργο Θεοφάνη και το υπόλοιπο διδακτικό προσωπικό για την καθοδήγηση και τις γνώσεις που μου παρείχαν καθ' όλη την διάρκεια του προγράμματος.

Η παρούσα εργασία αφιερώνεται,
στην οικογένειά μου για την
υποστήριξή της κατά τη διάρκεια
των μεταπτυχιακών μου
σπουδών.

Πίνακας περιεχομένων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	8
ABSTRACT.....	9
Κεφάλαιο 1 ^ο Εσωτερικός Έλεγχος	10
1.1 Κατηγορίες Ελέγχου	10
1.2 Ορισμός και Έννοιες Εσωτερικού Ελέγχου.....	13
1.3 Οι λειτουργίες του εσωτερικού ελέγχου	17
1.4 Διάκριση Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου	18
1.5. Επιπτώσεις του νόμου Sarbanes- Oxley	19
Κεφάλαιο 2 ^ο Εσωτερικός Έλεγχος και Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου	21
2.1 Συστήματα Εσωτερικού ελέγχου (Internal ControlSystem).....	21
2.2 Εσωτερικός Έλεγχος και Διαχείριση Επιχειρηματικού Κινδύνου.....	22
Έννοια και διαχείριση επιχειρηματικού κινδύνου	22
Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στη διαχείριση του επιχειρηματικού Κινδύνου.....	24
Κεφάλαιο 3 ^ο Εσωτερικός Έλεγχος και Απάτη.....	25
3.1 Η ικανότητα του ελεγκτή απέναντι στην οντότητα	25
3.2 Εξωτερικός έλεγχος και απάτη	27
3.3 Εσωτερικός έλεγχος και απάτη.....	28
Κεφάλαιο 4 ^ο Μεθοδολογία Έρευνας.....	32
4.1 Το εργαλείο της έρευνας.....	32
4.2 Μεθοδολογία της έρευνας.....	33
4.3 Αξιοπιστία ερωτηματολογίου	34
4.4 Δείγμα	35
4.5 Διαδικασία της Έρευνας	35
Κεφάλαιο 5 ^ο Αποτελέσματα	37
5.1 Περιγραφικά Στατιστικά.....	37
5.2 Στατιστική Ανάλυση.....	56
Κεφάλαιο 6 ^ο Συζήτηση και συμπεράσματα.....	58
Ελληνική Βιβλιογραφία	64
Ξένη Βιβλιογραφία	65
Διαδικτυακές Πηγές.....	68
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ : Ερωτηματολόγιο έρευνας	69

Πίνακας Διαγραμμάτων :

Διαγράμματα

Διάγραμμα 1 : Ραβδόγραμμα Ηλικίας	37
Διάγραμμα 2: Ραβδόγραμμα μόρφωσης	38
Διάγραμμα 3: Ραβδόγραμμα δραστηριότητας επιχείρησης	39
Διάγραμμα 4: Θέση των ατόμων στην επιχείρηση	40
Διάγραμμα 5: Η επιχείρηση μπορεί να ανιχνεύσει τυχόν παραποιήσεις στις οικονομικές της καταστάσεις (Theodoridou P., 2016. Question 8)	41
Διάγραμμα 6: Η επιχείρηση μπορεί να εντοπίσει εάν κάποιος υπάλληλος της εμπλέκεται σε απάτη (Dewi, Rozmita & Ariandi, Irfan 2017. Page 123).	42
Διάγραμμα 7: Η επιχείρηση μπορεί να προλαμβάνει οικονομικές απάτες (Theodoridou P., 2016. Question 11)	43
Διάγραμμα 8: Η επιχείρηση έχει την ικανότητα ανίχνευσης λανθασμένων αποτιμήσεων στα περιουσιακά της στοιχεία (Blackburn J., Schrag L., 2017. Page 10)	44
Διάγραμμα 9: Η επιχείρηση είναι σε θέση να ανιχνεύσει την υπεξαίρεση σε περιουσιακά της στοιχεία (Blackburn J., Schrag L., 2017. Page 15)	45
Διάγραμμα 10: Η επιχείρηση συμβάλλει στη διευκόλυνση των ελεγκτών; (Bradley L Vaessen M, 2015)	46
Διάγραμμα 11: Οι πολιτικές και διαδικασίες της επιχείρησης καθορίζουν τον τρόπο που εκπληρώνονται και ελέγχονται τα διάφορα καθήκοντα των εργαζομένων (Theodoridou P., 2016. Question 9)]	47
Διάγραμμα 12: Κατά ένα μεγάλο βαθμό η εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης οφείλεται στον εσωτερικό έλεγχο (Theodoridou P., 2016. Question 2)	48
Διάγραμμα 13: Ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει στην πρόληψη και ανίχνευση οικονομικών απατών (Theodoridou P., 2016. Question 3)	49
Διάγραμμα 14: Οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν την ευθύνη της αξιολόγησης αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου (Abu Saleem, Khalil & Saleem, & Oleimat, Ibrahim, 2020. Question 20)]	50
Διάγραμμα 15 Οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι υπεύθυνοι για τον εντοπισμό, την πρόληψη και τη διαχείριση οικονομικών απατών (Abu Saleem, Khalil & Saleem, & Oleimat, Ibrahim, 2020. Question 27)	51
Διάγραμμα 16: Ο Εσωτερικός Έλεγχος πραγματοποιείται όχι μόνο τακτικά αλλά και έκτακτα όταν εντοπιστούν παρατυπίες; (Theodoridou P., 2016. Question 3)	52
Διάγραμμα 17: Υπάρχει διαφάνεια στα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου στους εργαζόμενους της επιχείρησης (Theodoridou P., 2016. Question 20)	53
Διάγραμμα 18: Ο εσωτερικός έλεγχος πραγματοποιείται από τους αρμόδιους υπαλλήλους εσωτερικού ελέγχου (Blackburn J., Schrag L., 2017. Page 9);	54

Διάγραμμα 19: Τα περισσότερα τμήματα της επιχείρησης διαθέτουν τμήμα εσωτερικού ελέγχου (Abu Saleem, Khalil & Saleem, & Oleimat, Ibrahim, 2020. Question 1); 55

Διάγραμμα 20: Θεωρείτε ότι είναι επαρκές το προσωπικό του τμήματος εσωτερικού ελέγχου (Blackburn J., Schrag L., 2017. Page 11).; 56

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο να μελετήσει το σύγχρονο ρόλο του εσωτερικού ελέγχου στις επιχειρήσεις αλλά και τη συμβολή αυτού σε φαινόμενα απάτης. Για το σκοπό αυτό στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας μελετάται ο εσωτερικός έλεγχος ως προς τις κατηγορίες, τα στάδια αλλά και το πώς διακρίνεται από τον εξωτερικό έλεγχο καθώς και οι επιχειρηματικοί κίνδυνοι και πώς ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει στην εξάλειψή τους. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύονται τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου ενώ στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται σύνδεση των εννοιών του εσωτερικού ελέγχου με την απάτη. Συγκεκριμένα εξετάζεται η ικανότητα του ελεγκτή προς την επιχείρηση καθώς και ο τρόπος με τον οποίο ο εσωτερικός ή και εξωτερικός ελεγκτής με βάση το σκεπτικισμό του μπορεί να εντοπίσει την απάτη. Στο τέταρτο κεφάλαιο ακολουθεί η μεθοδολογία της έρευνας, η οποία αφορά την ποσοτική έρευνα που πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια ερωτηματολογίων και στόχος της οποίας είναι να βρεθεί εάν ο εσωτερικός έλεγχος που πραγματοποιείται στις επιχειρήσεις λειτουργεί αποτρεπτικά στα φαινόμενα απάτης. Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας τα οποία εξήχθησαν με τη βοήθεια του στατιστικού λογισμικού SPSS 27 και τα οποία απαντούν στα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν προκειμένου να αντληθούν συγκεκριμένα και σαφή συμπεράσματα

Λέξεις – Κλειδιά : Εσωτερικός έλεγχος, εταιρική διακυβέρνηση, παραγωγικότητα, επιχειρηματικοί κίνδυνοι, απάτη.

ABSTRACT

This paper aims to study the modern role of internal control in companies and its contribution to fraud phenomena. For this purpose, in the first chapter of the work, internal control is studied in terms of categories and stages, but also how it differs from external control, as well as business risks and how internal control contributes to their elimination. In the second chapter, the internal control are analyzed, while in the third chapter, the connection between the concepts of internal control and fraud is made. In particular, the ability of the auditor towards the business is examined as well as the way in which the internal or external auditor, based on his skepticism, can identify the fraud. The fourth chapter follows the research methodology, which concerns the quantitative research carried out with the help of questionnaires and whose goal is to find out if the internal control created in the companies works as a deterrent to fraud phenomena. Finally, the fifth chapter presents the results of the research, which were extracted with the help of the statistical software SPSS 27, and which answer the research questions raised in order to draw specific and clear conclusions.

Key – Words : Internal control, corporate governance, productivity, business risks, fraud

Κεφάλαιο 1^ο Εσωτερικός Έλεγχος

1.1 Κατηγορίες Ελέγχου

Με βάση τον SpencerPickett (2005) οι έλεγχοι κατηγοριοποιούνται ως:

- Καθοδηγητικοί, οι οποίοι εξασφαλίζουν την ύπαρξη αξιόπιστων κατευθύνσεων για την υλοποίηση των στόχων της επιχείρησης.
- Προληπτικοί με σκοπό την διασφάλιση της σωστής λειτουργικότητας των συστημάτων για την αποφυγή της δημιουργίας απροσδόκητων γεγονότων .
- Διαγνωστικοί, οι οποίοι αναγνωρίζουν και απαλείφουν πιθανά λάθη και παραβάσεις σε οικονομικές δοσοληψίες που δεν έχουν απομακρυνθεί.
- Διορθωτικοί με σκοπό την εξασφάλιση της σωστής καταπολέμησης των ζητημάτων που προκύπτουν.

Σύμφωνα με τη μελέτη του Καζαντζή (2006) οι έλεγχοι ταξινομούνται ως:

- Έλεγχοι οικονομικών καταστάσεων. Στη συγκεκριμένη κατηγορία εντάσσονται οι έλεγχοι που σκοπεύουν στην αναφορά προτάσεων αναφορικά με το αν οι λογιστικές αναφορές συνάδουν με τις ισχύουσες οικονομικές αρχές και αν αντικατοπτρίζουν την ορθή οικονομική πορεία της οντότητας.
- Έλεγχοι συμμόρφωσης, τους οποίους υλοποιούν οι εσωτερικοί ελεγκτές και θέτουν ως πεδίο εξέτασης συγκεκριμένες χρηματοοικονομικές συναλλαγές και άλλες λειτουργίες δραστηριοποίησης της επιχείρησης για να πιστοποιήσουν την συμμόρφωση ή μη με τους κανονισμούς που ορίζουν τα ιεραρχικά ανώτερα μέλη της επιχείρησης.
- Λειτουργικού έλεγχου που εμπεριέχουν την προβολή κάθε επιπέδου της λογιστικής μονάδας, με σκοπό να ελεγχθεί η λειτουργικότητα του αλλά και να καθορίσουν διάφορους μηχανισμούς ενίσχυσης της. Με άλλα λόγια, είναι ένας έλεγχος και μια ευρύτερη έρευνα των λειτουργικών διεργασιών σε σχέση με τις προθέσεις της οντότητας.
- Έλεγχοι Διοίκησης, οι οποίοι εστιάζουν στην επισκόπηση των σκοπών που έχουν καθοριστεί από τα διοικητικά στελέχη αλλά και από το φάσμα υλοποίησης των εν λόγω στόχων. Η διερεύνηση της αποτελεσματικότητας δύναται να πραγματοποιηθεί είτε μέσα από χρηματοοικονομικά δεδομένα, όπως για παράδειγμα ο βαθμός της

γενικής ρευστότητας είτε μέσα από πρότυπα σχετικής υποκειμενικότητας (αποδοτική παροχή των προϊόντων).

- Έλεγχοι κοινωνικής ευθύνης, οι οποίοι ενδιαφέρονται για την επαλήθευση και τεκμηρίωση δεδομένων που έχουν άμεση συνάφεια με τις επαφές της επιχείρησης με τον κοινωνικό περίγυρο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το εργατικό προσωπικό, οι έμποροι, οι καταναλωτές και γενικότερα όλα τα άτομα που αλληλεπιδρούν σε μια κοινωνία.
- Έλεγχοι οικονομικού εγκλήματος ή έλεγχοι απάτης που στοχεύουν στην προστασία όλων των συστημάτων ελέγχου και διερεύνησης αλλά και στην αναγνώριση όλων των σφαλμάτων, αστοχιών και κινδύνων.
- Ειδικοί έλεγχοι, οι οποίοι εμπεριέχουν ελέγχους που δεν ταξινομούνται στις προαναφερθείσες κατηγορίες ενώ περιλαμβάνουν και τους ελέγχους δικαστικού τύπου.

Ακόμα η κατηγοριοποίηση των ελέγχων κατά τον Παπασταθή (2014) διακρίνεται ως εξής:

Με κριτήριο τον φορέα που πραγματοποιεί τον έλεγχο σε:

- Εξωτερικό Έλεγχο (από ελεγκτές που έχουν δεσμευτεί με όρκο ύστερα από κάλεσμα των μετόχων).
- Εσωτερικό Έλεγχο (από τον ίδια οντότητα, μέλη του οργανισμού).
- Μικτός Έλεγχος (δημιουργείται από τμήμα του εσωτερικού ελέγχου αλλά υλοποιείται από εξωτερικούς παράγοντες ή επιβλέποντες).

Με κριτήριο το μέγεθος του ελέγχου σε:

- Γενικό Έλεγχο (σε όλη τη διαδικασία ενός ορισμένου χρονικού διαστήματος, για παράδειγμα ένας χρόνος, έλεγχος ισολογισμού).
- Ειδικό Έλεγχο (προσδιορίζει ένα χαρακτηριστικό στοιχείο και διερευνά συγκεκριμένο αντικείμενο και επίπεδο, για παράδειγμα αβεβαιότητα πελατών).

Ένα ακόμη σημείο κατηγοριοποίησης είναι με κριτήριο το χρονικό διάστημα του ελέγχου. Έτσι έχουμε:

- Μόνιμους ή Διαρκείς Ελέγχους (σε διαρκές χρονικό επίπεδο όταν πραγματοποιείται μια ενέργεια δοσοληψίας, λογιστική ενέργεια, οικονομική συναλλαγή ή δημιουργία. Επίσης στη κατηγορία αυτή εντάσσονται οι προληπτικοί έλεγχοι που διενεργούνται κατά τη διάρκεια εκτέλεσης ενός έργου αλλά και ο τελικός έλεγχος που πραγματοποιείται από τον υπεύθυνο κάθε υπηρεσίας.

- Τακτικούς ή Περιοδικούς Ελέγχους (σε συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα, εκτελούνται από διάφορα όργανα του εσωτερικού ελέγχου και αφορά ελέγχους λειτουργίας ταμείου, και από μέλη του εξωτερικού ελέγχου που αφορά ελέγχους Ισολογισμού.
- Έκτακτους ή Περιστασιακούς Ελέγχους (διενεργούνται κατ' εξαίρεση και ταξινομούνται σε δύο επιμέρους είδη. Πιο συγκεκριμένα και τα δύο είδη χαρακτηρίζονται αιφνιδιαστικοί αλλά διακρίνονται σε προγραμματισμένους και μη ελέγχους. Βασικό γνώρισμα και των δύο κατηγοριών είναι το γεγονός ότι πραγματοποιούνται σε ευάλωτες περιόδους που ενέχουν διάφορους κινδύνους.

Επιπλέον, υφίστανται δύο επιμέρους ακόμα ομάδες που διχοτομείται ο έλεγχος. Πρόκειται για τον προληπτικό και κατασταλακτικό έλεγχο. Ο πρώτος εντοπίζεται στον εσωτερικό έλεγχο και καλύπτει ένα ευρύ φάσμα εξέτασης όλων των διεργασιών που πραγματοποιούνται πριν την έναρξη της υλοποίησης τους με σκοπό την αναγνώριση και την απομάκρυνση πιθανών ευάλωτων σημείων και απειλών για την επίτευξη της μέγιστης απόδοσης της λειτουργίας. Είναι πρόδηλο πως η άμεση ανίχνευση των αδυναμιών κρίνεται μείζονος σημασίας για την υφιστάμενη διοίκηση αλλά και για τον εσωτερικό έλεγχο των οικονομικών ενός οργανισμού καθώς προΐσταται της αντιμετώπισης τους. Συχνά γίνεται λόγος για τον προληπτικό έλεγχο ότι ταξινομείται περισσότερο στις υποχρεώσεις της εσωτερικής οργάνωσης παρά στον εσωτερικό έλεγχο. Αυτό συμβαίνει διότι στην κλίμακα του Control ο προληπτικός έλεγχος προσδιορίζει τα επίπεδα πριν την υλοποίηση μια ενέργειας και συμπεριλαμβάνει τους όρους της αρμοδιότητας και της συμφωνίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η συμφωνία του διευθυντικού στελέχους οικονομικών για την πληρωμή ενός λογαριασμού ή η συμφωνία του υπεύθυνου διαχείρισης των αποθηκών για εξαγωγή ορισμένων προϊόντων. Από την άλλη ο κατασταλακτικός έλεγχος στο κομμάτι του εσωτερικού ελέγχου γίνεται μετά την πραγματοποίηση μιας ενέργειας.

Βασικό μέλημα των εσωτερικών ελεγκτών είναι να επαληθεύσουν την ορθή εκτέλεση ή μη των διεργασιών και αποφάσεων αλλά και να επικυρώσουν την επίτευξη των στόχων του οργανισμού και να ιχνηλατήσουν ενδεχόμενες παρατυπίες και σφάλματα.

1.2 Ορισμός και Έννοιες Εσωτερικού Ελέγχου

Αναντίρρητα, ο πρώτιστος στόχος της εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου αναφέρεται στην προστασία των στοιχείων ιδιοκτησίας των ατόμων που διαχειρίζονται λογιστικά στοιχεία αλλά και στην παροχή φερέγγυων οικονομικών δεδομένων σε μέρη ενδιαφέροντος. Παρόλα αυτά, τα οικονομικά εγκλήματα που σημειώθηκαν το τελευταίο χρονικό διάστημα επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό την αξιοπιστία των ενδιαφερόμενων επενδυτών, εμφανίζοντας ταυτόχρονα μειονεκτήματα στην εσωτερική διακυβέρνηση και στην εσωτερική εξέταση των οικονομικών οργάνων.

Κάνοντας μια ιστορική αναδρομή, με βάση τον Stone (1969), παρατηρείται ότι η εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου τοποθετείται χρονικά κατά τον πρώτο πολιτισμό της Μεσοποταμίας, γνωστό ως Σουμεριακός, γύρω στο 3600 π.Χ. Με βάση σχετικές πληροφορίες, για την άσκηση του εσωτερικού ελέγχου αλλά και το διαμοιρασμό των αρμοδιοτήτων, πραγματοποιούνταν δοσοληψίες οικονομικής φύσεως αρχικά με πέτρες (3600 π.Χ) και στη συνέχεια με πήλινα μικρά αντικείμενα (3200 πΧ). Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη αναφορές του Lee (1971), αναφέρεται ότι την εποχή εκείνη υπήρχαν δύο κατηγορίες εργασιών όσον αφορά το οικονομικό εμπόριο. Πιο συγκεκριμένα, οι μεν ασχολούνταν με τη σύνταξη αναφορών και οι άλλοι με την ακριβή καταγραφή των λογιστικών συναλλαγών. Ακόμα, εξίσου σημαντική θεωρείται η άποψη του Most (1959), όπ. αναφ. στο Ariail&Hughes, 2014). Με βάση συγκεκριμένα αρχαιολογικά στοιχεία εκείνης της εποχής, τα οποία φέρουν χαρακτηριστικά στοιχεία αναγνώρισης, όπως τελείες και κύκλους, πιστοποιεί την ύπαρξη οικονομικού ελέγχου.

Αναντίρρητα, η απαρχή του εσωτερικού ελέγχου, με βάση τον πατέρα Lawrence Sawyer, εντοπίζεται στην αρχαία Ρώμη, όπου και διαγράφει μια μακρόχρονη και γεμάτη δόξα ιστορία. Στη περίοδο αυτή η άσκηση του οικονομικού ελέγχου εκτελείται αποκλειστικά από συγκεκριμένα όργανα γνωστά ως Ύπατοι (consules) και Ταμίες (quaestiones). Για την πλήρη αξιολόγηση της παραπάνω διαδικασίας συμμετείχαν δύο πρόσωπα ανώτερα σε αξίωμα, οι οποίοι μέσω των λογιστικών αρχείων επαληθεύουν την εγκυρότητα τους. Έτσι, δημιουργήθηκε η ορολογία «audit» που προέρχεται από τη

λατινογενής λέξη «auditus» και ορίζει την έννοια της ακρόασης (SpencerPickett, 2005).

Με το πέρασμα του χρόνου, διαπιστώθηκε πως η αξία του εσωτερικού ελέγχου μεγιστοποιήθηκε αλλά ταυτόχρονα αναπτύχθηκε και ένα μεγάλο σύστημα δικαιοδοσιών που περιείχαν ποικίλους τομείς δραστηριοποίησης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί, ο έλεγχος των κινδύνων, η επιχειρησιακή αξιολόγηση, η πρόσβαση σε συμβουλευτικές υπηρεσίες αλλά και η παροχή προστασίας των οικονομικών δεδομένων.

Είναι γεγονός ότι η ανοικοδόμηση, η βαθμιαία μεταβολή και η σταδιακή αύξηση του εσωτερικού ελέγχου είναι άμεσα συνυφασμένη με το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (IIA), που συγκροτήθηκε το στις αρχές της δεκαετίας του 1940 στις Ηνωμένες Πολιτείες. Παρόλο που σήμερα το IIA αποτελεί έναν παγκόσμιο σωματείο που εστιάζει το ενδιαφέρον του στη διαρκή εξέλιξη της λειτουργίας των οικονομικών ελεγκτών (Sawyer et al., 1996), παλαιότερα βασικός στόχος του ήταν η δημιουργία ενός κλίματος μέσα στο οποίο θα αναπτύσσονταν οι κοινές σκέψεις και οι πιθανές δυσαρέσκειες των ελεγκτών. Ένα βασικό μέλος της ανοικοδόμησης του IIA, ο Arthur E Hald, κατά το 1944, προσδιόρισε τη χρησιμότητα και τον λόγο δημιουργίας του εν λόγω ελέγχου, αναφέροντας ότι είναι κομμάτι της λειτουργίας μιας νέας εταιρείας. Μάλιστα τονίζεται η αναγκαιότητα της ύπαρξης του ή ακόμα και η σημασία της μη έγκαιρης εφαρμογής του στις επιχειρήσεις λόγω των διαρκών εξελίξεων που συμβαίνουν (Flesher, 1996). Επίσης, με βάση τα λεγόμενα του Reeve (1986, όπ. αναφ. στο Cashinetal., 1988) και θέτοντας σαν έναρξη την εσωτερική επιχειρηματική εφαρμογή, η οποία προσηλωνόταν στην διαφύλαξη από κινδύνους εξαπάτησης της μισθοδοσίας, της παράνομη ιδιοποίηση μετρητών και άλλων στοιχείων ιδιοκτησίας είχε ως αποτέλεσμα την διεύρυνση του πεδίου δραστηριοποίησης στην αξιολόγηση των λογιστικών συναλλαγών και μετέπειτα στη μεταβολή της έννοιας του «ελέγχου για τη διοίκηση», στον έννοια του «ελέγχου της διοίκησης».

Αναφορικά με την εννοιολογική προέλευση της ορολογίας του εσωτερικού ελέγχου, με βάση το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, αυτή περιγράφεται ως μια αυτόνομη εφαρμογή ελέγχου, η οποία έχει κατασκευαστεί στα πλαίσια της επιχείρησης και έχει ως βασικό ρόλο να αξιολογεί και να επαληθεύει τις οικονομικές δραστηριότητες που

διαδραματίζονται στο εσωτερικό του οργανισμού (ΠΑ, 1999). Ωστόσο, κατά καιρούς έχουν αναλυθεί και άλλοι ορισμοί για την έννοια αυτή. Αναλυτικότερα, η Επιτροπή Χρηματοδότησης των Οργανισμών της Treadway (COSO), προσδιορίζει την έννοια αυτή σαν μια μεθοδευμένη σειρά γεγονότων που εφαρμόζονται από το διοικητικό συμβούλιο, τα πρόσωπα που διοικούν και από όλα τα στελέχη της επιχείρησης για την ολοκλήρωση τριών βασικών στόχων:

- Παραγωγικότητα και τελεσφόρα ανάπτυξη των λειτουργιών.
- Εγκυρότητα στις οικονομικές αναφορές.
- Πλήρη αποδοχή και εφαρμογή των υπαρχόντων νόμων και κανονισμών.

Από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό, ότι ο έλεγχος αυτός δεν οριοθετείται στα πλαίσια του οικονομικού εμπορίου για την επαλήθευση της αποτελεσματικότητας της επιχείρησης. Πιο συγκεκριμένα, στις αρμοδιότητες των ελεγκτών του οικονομικού σώματος συμπεριλαμβάνεται η αναγνώριση ενδεχόμενων κινδύνων αλλά και η εκτίμηση της λειτουργίας των οργάνων ελέγχου, οι οποίοι είναι σε θέση να περιορίσουν ή και να εξαλείψουν τις απειλές που θα προσβάλλουν την επιχείρηση, ή ακόμα και τη λειτουργία των υπηρεσιών συμβουλευτικής απέναντι στη διοίκηση και γενικότερα στα στελέχη του οργανισμού. Επίσης, πολλές φορές με τις συχνές αξιολογήσεις που πραγματοποιούν είναι σε θέση να αναγνωρίσουν πιθανές δυσχέρειες της επιχείρησης και ταυτόχρονα μπορούν να συστήσουν τρόπους αντιμετώπισης των παραπάνω διαδικασιών, προκειμένου να αυξηθεί η παραγωγικότητα του οργανισμού.

Ωστόσο, με βάση τα λεγόμενα του Vinten (2020), η πλήρης οικονομική ρήξη της Enron που συνέβη λίγο πριν την έναρξη του 2002, προκάλεσε μεγάλο ενδιαφέρον εξαιτίας του γεγονότος ότι ήταν μια πρωτόγνωρη εταιρική χρεοκοπία στην Αμερική με μεγάλες διαστάσεις. Έτσι αναγεννήθηκε ένα ερώτημα σχετικά με την ικανότητα των μηχανισμών ελέγχου στα λογιστικά συστήματα και στην εταιρική διακυβέρνηση. Για το λόγο αυτό, για την εισαγωγή ενός στοιχείου στις διεθνείς οικονομικές αγορές αποτελεί βασική προϋπόθεση η θεμελίωση ενός σταθερού προγράμματος εταιρικής διακυβέρνησης. Επιπλέον, η λειτουργία του ελέγχου μιας εταιρείας διευρύνεται σε ζητήματα που σχετίζονται με την εταιρική διακυβέρνηση, σε προβλήματα με την εξέταση, την εγκυρότητα αλλά και τον τρόπο σκέψης ενός επιχειρηματικού συστήματος εφόσον προσφέρουν ασφάλεια στην ολότητα της επιχείρησης αλλά και διαβεβαίωση στις γενόμενες οικονομικές εκθέσεις (Al- Baidhani, 2016). Όμως, η

διενέργεια εσωτερικών και εξωτερικών ελέγχων συμβάλλει στην ελάττωση των απειλών που είθισται να καταπολεμά μια επιχείρηση και παράλληλα εξασφαλίζεται η σωστή καταγραφή των οικονομικών αναφορών ώστε να συμβαδίζουν με τη λογιστική πορεία της επιχείρησης.

Είναι γεγονός, ότι στη βελτίωση της παραγωγικότητας της επιχείρησης αλλά και στη δημιουργία ενός ανταγωνιστικού κλίματος, όπως αποδεικνύουν οι Karagiorgos et al. (2010), συνδράμει καθοριστικά ο συνδυασμός της εταιρικής διακυβέρνησης με τον εσωτερικό έλεγχο. Οι οικονομικοί ελεγκτές που αποτελούν στελέχη της εταιρείας, είναι αρμόδιοι για την πλήρη εξέταση και διάγνωση των ευρύτερων λειτουργιών του οργανισμού με βάση τα προγράμματα και τους κανονισμούς του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών. Δηλαδή ελέγχουν διάφορες οικονομικές διεργασίες ή ακόμα και την παραγωγική πορεία της επιχείρησης. Άρα θα μπορούσε κανείς να διατυπώσει την άποψη, ότι ο εσωτερικός έλεγχος προσδιορίζεται με βάση το παραπάνω Ινστιτούτο, ως μια αυτόνομη, αμερόληπτη, παραινετική και προστατευτική διαδικασία ικανή να αναπτύξει και να εξελίξει τους τρόπους ενεργείας της επιχείρησης. Ακόμα είναι αρωγός για την επίτευξη των δογματικών σκοπών εφαρμόζοντας μια συνεχή εμπειρική κατεύθυνση προς την εξέταση και αύξηση της παραγωγικότητας των διεργασιών αντιμετώπισης απειλών, των προγραμμάτων εσωτερικού ελέγχου αλλά και της εταιρικής διακυβέρνησης (IIA, 2000).

Όπως υποστηρίζουν οι Messieretal. (2008), η ραγδαία άνοδος του οικονομικού εγκλήματος των τελευταίων ετών είχε ως αποτέλεσμα την άνθηση του εσωτερικού ελέγχου, ο οποίος αποτέλεσε καθοριστικό παράγοντα για την αύξηση της αποτελεσματικότητας στην εταιρική διακυβέρνηση αλλά και στις χρηματικές και λογιστικές εκθέσεις. Πράγματι ένας ακριβής και αξιόλογος εσωτερικός έλεγχος έχει ως βασικό στόχο την επίτευξη της ανόδου στις αναφορές χρηματοοικονομικού ενδιαφέροντος εφαρμόζοντας παράλληλα τα αντίστοιχα οικονομικά μοντέλα. Εκτός όμως απ αυτά, εστιάζει στην ενίσχυση της ποιότητας και στην ανάπτυξη της ευρύτερης λειτουργίας μιας επιχείρησης, εξελίσσοντας τους βασικούς σκοπούς του οργανισμού και δημιουργώντας καταλληλότερες προϋποθέσεις για την αντιμετώπιση των απειλών, την αύξηση του ελέγχου και την αύξηση της αποτελεσματικότητας της εταιρικής διακυβέρνησης (Carcelloetal., 2005).

Άλλος ένας μελετητής ο Sawyer (2003) έχει τονίσει την σημασία του εσωτερικού ελέγχου αναφέροντας ότι πρόκειται για μια εντατική και αμερόληπτη εξέταση που πραγματοποιείται από τους εσωτερικούς ελεγκτές, πολυδιάστατων λειτουργιών και ελέγχων του εσωτερικού της επιχείρησης για να προσδιορίσουν με ακρίβεια ότι:

- Τα λογιστικά, χρηματικά και οικονομικά δεδομένα είναι έγκυρα και αξιόπιστα
- Οι απειλές που δέχεται η επιχείρηση δύναται να αναγνωριστούν και να μειωθούν σημαντικά.
- Υιοθετούνται συγκεκριμένες εσωτερικές πολιτικές και τυπικές διεργασίες καθώς και εξωτερικές διατάξεις.
- Πραγματοποιούνται επαρκείς λειτουργικοί κανόνες.
- Τα διαθέσιμα μέσα αξιοποιούνται κατάλληλα αλλά και οικονομικά.
- Υλοποιούνται οι σκοποί της επιχείρησης.

Αν και ο εσωτερικός έλεγχος αδυνατεί να απορρίψει και να αναγνωρίσει όλα τα ενδεχόμενα λάθη και τις παραβιάσεις, τα οικονομικά όργανα φροντίζουν για την εφαρμογή και την παραχώρηση μιας λογικής και όχι δογματικής προστασίας αναφορικά με την εντιμότητα της διοίκησης και την εγκυρότητα και σαφήνεια των χρηματοοικονομικών εκθέσεων. Η διάρθρωση αυτού του ελέγχου εμπεριέχει πολιτικές διεργασίες και εφαρμογές που υιοθετούνται από τον οργανισμό για την εξέταση των λειτουργιών και ταυτόχρονα για την υιοθέτηση μέτρων που συνάδουν με τους ισχύοντες νόμους και τις υπάρχουσες διατάξεις (Al- Baidhani, 2016).

1.3 Οι λειτουργίες του εσωτερικού ελέγχου

Προκειμένου να συμβαδίζουν οι αποφάσεις της διοίκησης με την εταιρεία το τμήμα του εσωτερικού ελέγχου οφείλει να ενημερώνει όλα τα μέλη της καθώς και όλα τα τμήματα. Σύμφωνα με τους Whittington και Pany (1997), στα πλαίσια της εταιρικής διακυβέρνησης διευκρινίζεται ότι ο εσωτερικός έλεγχος στέκεται ως ασπίδα προστασίας απέναντι σε απειλές που στοχεύουν τους μετόχους και εργαζόμενους κατά τη λειτουργία της επιχείρησης. οι λειτουργίες αυτές είναι:

- Η αξιολόγηση των Συστημάτων και υποσυστημάτων του ελέγχου
- Την αποφυγή των κινδύνων μέσω της εκτίμησης και της διαχείρισης.
- Την επαλήθευση των Εσωτερικών διαδικασιών

- Την ενσωμάτωση των υπαλλήλων στα εκπαιδευτικά πρότυπα σύμφωνα με τις αποφάσεις της διοίκησης.
- Την ετήσια σύγκριση των λειτουργικών κοστών καθώς και διοικητικών
- Την αξιολόγηση της ζημιάς μέσω των απώλειών εσόδων.

1.4 Διάκριση Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου

Είναι γεγονός ότι για να γίνει επαρκώς αντιληπτός ο όρος του εσωτερικού ελέγχου είναι αναγκαίο να αναφερθούν οι διαφοροποιήσεις ανάμεσα στις έννοιες του εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου. Η αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου και τα μέτρα που αυτός λαμβάνει για την καταπολέμηση των απειλών αυξάνεται όταν πραγματοποιείται άμεση και γρήγορη ενημέρωση στο διοικητικό προσωπικό και αυτό στοχεύει στη μεγιστοποίηση του παραγωγικού έργου αλλά και γενικότερα στην αποδοτικότητα της οντότητας. Οι διεργασίες ελέγχου των χρηματοοικονομικών δεδομένων πραγματοποιούνται πρώτον από έναν εξωτερικό ελεγκτή ή έναν ελεύθερο επαγγελματία όπως θα λέγαμε, ο οποίος διενεργεί ελέγχους για λογαριασμό όσων χρησιμοποιούν τις λογιστικές καταστάσεις και δεύτερον από έναν εσωτερικό ελεγκτή, ο οποίος σε ρεαλιστικό επίπεδο είναι υπάλληλος της επιχείρησης και ο έλεγχος που ασκείται γίνεται για την συνολική ωφέλεια του οργανισμού. Επομένως οι ελεγκτές εξωτερικού ελέγχου δεν έχουν συνάφεια και εξάρτηση με τον οργανισμό που ασκούν τον έλεγχο ενώ αντίθετα οι εσωτερικοί αποτελούν μέρος της επιχείρησης.

Ανάμεσα στις δύο έννοιες το έργο του εσωτερικού ελέγχου είναι πολύ σημαντικό αλλά και η συνδρομή του σε μία λογιστική μονάδα είναι περισσότερο διευρυμένη καθώς η διενέργεια του οικονομικού ελέγχου δεν συρρικνώνεται στις λογιστικές πληροφορίες. Αντίθετα, ο εξωτερικός έλεγχος εστιάζει στην εξέταση των λογιστικών καταστάσεων την ίδια στιγμή που ο εσωτερικός έλεγχος σε επίπεδο δράσης εμπεριέχει το σχεδιασμό και την ενίσχυση των διεργασιών αλλά και τον τρόπο αντιμετώπισης των ενδεχόμενων απειλών. Εξάγεται, λοιπόν, το συμπέρασμα ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές

εξετάζουν σε όλες τις διαστάσεις ενός οργανισμού ενώ αντίθετα στον εξωτερικό έλεγχο επικεντρώνονται κατά κόρον στο χρηματικό και οικονομικό επίπεδο.

Τέλος μια ειδοποιός διαφορά ανάμεσα στα δύο παραπάνω είδη ελέγχου αποτελεί το χρονικό διάστημα διενέργειας του ελέγχου, όπου ο μεν εσωτερικός έλεγχος ασκείται σε όλες τις περιόδους του χρόνου, αντίθετα ο εξωτερικός πραγματοποιείται σε ετήσια βάση.

Με βάση τα λεγόμενα των Pop et al. (2008) ανάμεσα στον εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο εντοπίζονται και κάποιες ομοιότητες. Αρχικά, το έργο των εξωτερικών και εσωτερικών ελεγκτών διακατέχεται από ένα παγκόσμιο σύστημα μοντέλων που συμπεριλαμβάνει εργασιακά πρότυπα αλλά και τους αντίστοιχους κώδικες δεοντολογίας. Επίσης, το χαρακτηριστικό της απειλής αποτελεί καθοριστικό παράγοντα κατά τη διενέργεια των προπαρασκευαστικών ενεργειών και για τα δύο είδη ελεγκτών. Ακόμα η ελευθερία και η εντιμότητα είναι δύο κυρία στοιχεία της εργασίας του ελεγκτή. Άλλη μία ομοιότητα για το δύο είδη ελέγχου είναι το γεγονός ότι εστιάζουν το ενδιαφέρον τους στα συστήματα εσωτερικού ελέγχου της οικονομικής οντότητας. Επιπλέον, είναι αναγκαία η ανάπτυξη μιας αγωγής συνεργασίας ανάμεσα τους. Τέλος, και στις δύο περιπτώσεις τα αποτελέσματα που εξάγονται από τη διενέργεια των εσωτερικών και εξωτερικών ελέγχων παρουσιάζονται σε γραπτές εκθέσεις. Παρόλα αυτά ανάμεσα στους δύο ελεγκτές αξίζει να επισημανθεί ότι υφίσταται σχέσεις αλληλεπίδρασης γεγονός που αποτελεί υπόβαθρο για την βελτίωση της αποτελεσματικότητας του οργανισμού.

Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του εξωτερικού ενώ ταυτόχρονα ο πρώτος δύναται να αποκομίσει βασικά στοιχεία από τον τρόπο ενέργειας του εξωτερικού ελέγχου αποτυπώνοντας την άποψη του, για τα συμπεράσματα του έργου του εξωτερικού ελέγχου και υποβάλλοντας σημαντικές υποδείξεις για την ενίσχυση και αύξηση της αποδοτικότητας των διεργασιών ελέγχου.

1.5. Επιπτώσεις του νόμου Sarbanes- Oxley

Οι Srinivasan & Coates (2014) πραγματοποίησαν έρευνα πάνω στο νόμο Sarbanes-Oxley. Μέσα από τη μελέτη και τη σύγκριση περισσότερων από 120 ερευνών, οδηγήθηκαν στο συμπέρασμα ότι δέκα έτη εφαρμογής του υπόψιν νόμου φαίνεται να παρουσιάζει τόσο θετική όσο και αρνητική επιρροή στις επιχειρήσεις. Επιπλέον, κατέληξαν στη διαπίστωση ότι εάν και υπήρχαν έντονες αντιδράσεις, οι οποίες προκλήθηκαν λόγω της εφαρμογής του νόμου, οι διατάξεις αυτού καθώς και τα όργανα που θεσμοθετήθηκαν δεν μεταβλήθηκαν μέσα στα χρόνια. Κατά το επίπεδο λεπτομέρειας που απαιτείται να παρέχει η εκάστοτε επιχείρηση, φαίνεται ότι μέρος των μικρών επιχειρήσεων μπόρεσαν να λάβουν συγκεκριμένες ελαφρύνσεις ως προς το επίπεδο αυτό, παρόλα αυτά, όμως, η SEC παρουσίασε απροθυμία ως προς την αναγνώριση της ανάγκης για διαφορετική μεταχείριση των μικρών επιχειρήσεων, καθώς, όπως γίνεται αναφορά και στην αντίστοιχη έκθεση της επιτροπής Treadway οι υπόψιν επιχειρήσεις δύναται να επηρεαστούν ευκολότερα και να διαπράξουν μία επικείμενη απάτη (Tarantino 2006).

Τα έξοδα αυξήθηκαν, επίσης, λόγω του υψηλού κόστους συμμόρφωσης και σε άλλες περιπτώσεις οδηγήθηκαν ακόμα στο να μειωθούν τα κέρδη της εκάστοτε μετοχής. Βέβαια, η πιο σημαντική ανησυχία που προέκυψε, κατά την εφαρμογή του νόμου SOX, σχετιζόταν με την μείωση που παρατηρήθηκε στις επενδύσεις των Ηνωμένων Πολιτειών, οι οποίες οδήγησαν την καινοτομία και την ανάληψη του κινδύνου να παρουσιάσουν και αυτές άμεσες επιπτώσεις. Ο νόμος όριζε μεγαλύτερο μερίδιο ευθυνών στα διοικητικά όργανα, οδηγώντας στην εστίαση θεμάτων, τα οποία σχετίζονται με τον τρόπο που ελέγχονται οι διαδικασίες και το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου παρά στην επικέντρωση κύριων επιχειρηματικών ανησυχιών που δημιουργούνταν. Επίσης, η επιβολή υψηλών ποινών, οι οποίες ορίζονται δια μέσω του νόμου συνέβαλαν στο να μειωθούν οι επενδύσεις και πιο συγκεκριμένα να μειωθούν οι κερδοφόρες επενδύσεις, οι οποίες είχαν ως απαίτηση να ληφθεί υψηλός κίνδυνος ώστε να ευδοκιμήσουν. Συνεπώς, σύμφωνα με τον Greenspan (2003), οι επιχειρήσεις κάτω από το πρίσμα αυτό παρουσίαζαν επιφυλάξεις ως προς τα μεγάλα επενδυτικά σχέδια.

Παρά το γεγονός, ότι οι επιπτώσεις στις επιχειρήσεις ήταν μεγάλες εξαιτίας της συμμόρφωσης τους στις διατάξεις του νόμου αποτελεί επιτακτική ανάγκη, όμως, να γίνει αναφορά των μακροπρόθεσμων οφελών που αποκόμισαν οι επιχειρήσεις μέσω του

υπόψιν νόμου. Ένα από τα πλεονεκτήματα που παρατηρήθηκαν, αποτελεί ο περιορισμός της έντονης επιμονής των επιχειρήσεων ως προς τον τρόπο που ανταπεξέρχονται ή ξεπερνούν όσα οι αναλυτές προβλέπουν. Επίσης, ένα ακόμα πλεονέκτημα αποτελεί η αύξηση των καθηκόντων των ελεγκτών ως προς τον τρόπο ανίχνευσης και δημοσίευσης των περιστατικών απάτης. Τέλος, θετικά αποτελέσματα παρουσίασαν οι μετοχικές τιμές και πιο συγκεκριμένα σε επιχειρήσεις που διατηρούσαν τόσο την ποιότητα ως προς τον εσωτερικό τους έλεγχο όσο και των υψηλών επιπέδων διακυβέρνησής τους (Srinivasan και Coates, 2014). Έτσι λοιπόν, τα παραπάνω δεδομένα σε συνδυασμό με τον βαθμό ανεξαρτησίας, που είχαν τα μέλη της ελεγκτής επιτροπής συντέλεσαν στο να ενισχυθεί τόσο η κεφαλαιαγορά όσο όμως, και το αίσθημα διαφάνειας, οδηγώντας στο να ενδυναμωθεί η εμπιστοσύνη των επενδυτών.

Κεφάλαιο 2^ο Εσωτερικός Έλεγχος και Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου

2.1 Συστήματα Εσωτερικού ελέγχου (Internal Control System)

Συνήθως μπορεί κανείς να ταυτίσει του συστήματος εσωτερικού ελέγχου με την υπηρεσία του εσωτερικού ελέγχου. Στην ουσία αναφερόμαστε σε δύο διαφορετικά συστήματα ελέγχου, δηλαδή σε δύο διαφορετικές έννοιες η οποίες καθιερώνονται από τη διοίκηση ως δικλίδες ασφαλείας για την αποφυγή του λάθους και ειδικότερα, για την ομαλή λειτουργία της επιχείρησης.

Όπως αναφέρει ο Παπαστάθης (2014) ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου εφαρμόζεται από τη διοίκηση με σκοπό τη σωστή λειτουργία της οντότητας και την επίτευξη των στόχων της καθώς επίσης και από το σύνολο των διοικητικών και λειτουργικών διαδικασιών της. Μέσα από το σύστημα αυτό έχουμε ως στόχο τη διασφάλιση και την εκτέλεση όσο το δυνατόν πιο αποδοτικά και πιο οικονομικά μπορεί να εκπληρωθούν οι υποχρεώσεις της επιχείρησης ενώ παράλληλα να προστατεύονται οι ίδιοι πόροι της από απάτη που τυχόν προκύψει και συμμορφώνεται σύμφωνα με του κανονισμούς και του νόμους που έχουν τεθεί.

Κατά την διάρκεια του σχεδιασμού και της υλοποίησης των διαδικασιών ελέγχου αλλά και της υποβολής της έκθεσης αυτού, το όργανο ελέγχου δύναται να λάβει υπόψιν του τους κινδύνους που ελλοχεύονται στις ανακρίβειες των οικονομικών καταστάσεων και ενδεχομένως να δημιουργούνται λόγω σφαλμάτων από μη θεμιτά λάθη ή υποκινούμενες απάτες. Το κύριο σημείο, το οποίο διαχωρίζει ένα εκ παραδρομής λάθος από μία απάτη βρίσκεται με βάση τις προθέσεις που υπάρχουν. Επεξηγηματικά αυτό σημαίνει ότι η λανθασμένη ενέργεια που δημιούργησε το λάθος ορίζεται ως προς τον τρόπο που εκτελέστηκε, δηλαδή εκούσια ή μη. Ο κίνδυνος να μην εντοπιστεί ένα σημαντικό λάθος εξαιτίας της δημιουργίας μίας εσκεμμένης μη θεμιτής ενέργειας (απάτη), είναι πιο υψηλός καθώς μία απάτη έχει ως προϋπόθεσή της να δημιουργηθεί και να εκτελεστεί με βάση ένα πολύ οργανωμένο και συγκεκριμένο τρόπο. Έτσι λοιπόν, είναι εύκολο να συγκαλυφθεί και να καταστεί δύσκολο από τον ελεγκτή να την εντοπίσει και ακόμα δυσκολότερα όταν αφορά μία απάτη συμπαιγνίας.

Παρόλα αυτά, η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου μέσα σε ένα επιχειρηματικό σωματείο, αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς συγκριτικά με τον αρχικό του ρόλο. Ειδικότερα, παλαιότερα λειτουργούσε κυρίως υποστηρικτικά στον τρόπο χειρισμού των οικονομικών και χρηματικών ζητημάτων. Στη σημερινή εποχή, έχει αποκτήσει πιο ευρύ φάσμα εφαρμογών καθώς δύναται να διαχειριστεί διάφορους κινδύνους και σε συνεργασία με τον πρωτόγνωρο τρόπο να αποτελέσει σημείο αναφοράς για την εταιρική διακυβέρνηση. Μάλιστα, με βάση τους Rittenberg et al. (1999) ένα τμήμα του εσωτερικού ελέγχου ενσωματώνεται στην εταιρική διακυβέρνηση και διαδραματίζει κυρίαρχο ρόλο στην θεμελίωση της διοίκησης και του συμβουλίου για την πραγμάτωση των σκοπών του εκάστοτε οργανισμού.

2.2 Εσωτερικός Έλεγχος και Διαχείριση Επιχειρηματικού Κινδύνου

Έννοια και διαχείριση επιχειρηματικού κινδύνου

Ένας από τους βασικότερους στόχους που λαμβάνει η διοίκηση της εκάστοτε οικονομικής μονάδας αποτελεί η ικανότητα διαχείρισης των επιχειρηματικών κινδύνων, οι οποίοι απειλούν τους τιθέμενους στόχους και κατ' επέκταση τόσο την ανάπτυξή της όσο όμως και την κερδοφορία της. Σημαντικές οικονομικές δυσχέρειες

ελλοχεύουν να δημιουργηθούν σε μία επιχείρηση εξαιτίας των επιχειρηματικών κινδύνων αλλά και σε κάποιες περιπτώσεις οδηγείται ακόμα και σε πτώχευση καθώς απειλείται έντονα η συνέχιση των δραστηριοτήτων της. Σύμφωνα με τον Καζαντζής (2006) ως επιχειρηματικοί κίνδυνοι ορίζονται οι πιθανότητες πραγματοποίησης ενός μελλοντικού συμβάντος, το οποίο είναι ικανό να ασκήσει σημαντικές επιρροές στην επιχείρηση και πιο συγκεκριμένα στους επιχειρηματικούς σκοπούς και στρατηγικούς στόχους που αυτή έχει θέσει. Οι υπόψιν κίνδυνοι κατατάσσονται σε εξωτερικοί (ανταγωνισμός) και σε εσωτερικοί (παραγωγικές διαδικασίες και τελικά προϊόντα). Εν κατακλείδι, με βάση το δεδομένο ότι ο επιχειρηματικός κίνδυνος θεωρείται μία από τις μεγαλύτερες απειλές που καλείται να αντιμετωπίσει μία επιχείρηση, ο τρόπος διαχείρισης αυτού (ERM) θα αποτελέσει έναν από τους κυριότερους στόχους της ώστε να επιτευχθεί κατ' επέκταση ο βασικότερος σκοπός της, που δεν είναι άλλος από την κερδοφορία.

Ως εργαλεία, η διοίκηση μίας επιχείρησης χρησιμοποιεί α) το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου β) ο τρόπος εποπτείας αυτού και γ) ο τρόπος που διαχειρίζονται τους κινδύνους. Οι ελεγκτικές πρακτικές του εσωτερικού ελέγχου δίνουν τη δυνατότητα σ' αυτόν αξιολογεί και να γνωστοποιεί στα διοικητικά όργανα της επιχείρησης τους ενδεχόμενους κινδύνους και ταυτόχρονα να προτείνει τρόπους αντιμετώπισης και διαχείρισης αυτών. Πιο συγκεκριμένα, ο τρόπος που διαχειρίζονται τους επιχειρηματικούς κινδύνους θα πρέπει να λαμβάνει υπόψιν του ορισμένες παραμέτρους (Charman, 2011). Εν ολίγοις, θα πρέπει να επιτυγχάνεται η ενσωμάτωση των τρόπων αυτών, στο εσωτερικό ελεγκτικό σύστημα της εκάστοτε επιχείρησης ενώ επιπλέον θα πρέπει να υπάρχει αντίστοιχη αντανάκλαση και ανταπόκριση στις λοιπές λειτουργίες αυτού. Επίσης, η διαχείριση των επιχειρηματικών κινδύνων σχετίζεται και με την προστασία αλλά και με την ενίσχυση της αξίας που λαμβάνουν οι μετοχές της επιχείρησης με σκοπό η ικανοποίηση του πρωταρχικού επιχειρηματικού στόχου της που δεν είναι άλλος από την ευημερία των μετοχών. Έτσι λοιπόν, ως διαχείριση επιχειρηματικών κινδύνων (ERM) ορίζεται η συνεχής διαδικασία που ενσωματώνεται στο υπάρχον εσωτερικό ελεγκτικό σύστημα της οντότητας και προστατεύει τις διάφορες δραστηριότητες της επιχείρησης αποσκοπώντας στην εκπλήρωση των στόχων της ταυτόχρονα, εφαρμόζει τις πολιτικές που πρεσβεύει η διοίκηση και διαφυλάττει τόσο τα κεφάλαιά της εταιρείας όσο και τις μετοχικές επενδύσεις. Η ERM

δύναται να παρέχει πλήθος πλεονεκτημάτων σε μία επιχείρηση και σύμφωνα με τον Charman (2011), έχουν ως εξής:

Αύξηση της πιθανότητας να επιτευχθούν οι στόχοι της επιχείρησης.

Δημιουργία εμπιστοσύνης ανάμεσα στα εμπλεκόμενα μέρη.

Ενίσχυση της συμμόρφωσης βάσει των σχετικών νομικών και κανονιστικών απαιτήσεων.

Δύναται να βελτιώσει την εταιρική διακυβέρνηση.

Να συμβάλλει ώστε να καθοριστεί το αποδεκτό επίπεδο του κινδύνου

Να ελαχιστοποιηθεί η εμφάνιση από οικονομικές ζημίες και δυσάρεστα συμβάντα, τα οποία προκαλούνται.

Η ERM, σύμφωνα με τον Καραμάνη (2008) παρουσιάζει τα εξής βήματα:

Βήμα 1ο: Να προσδιοριστούν οι επιχειρηματικοί στόχοι.

Βήμα 2ο: Να προσδιοριστεί το αποδεκτό επίπεδο του κινδύνου.

Βήμα 3ο: Να ταυτοποιηθούν και να μετρηθούν οι κίνδυνοι.

Βήμα 4ο: Να καθοριστούν οι τρόποι, οι οποίοι θα αντιμετωπίσουν τους κινδύνους.

Βήμα 5ο: Να δημοσιευθεί η καθορισμένη στρατηγική, η οποία θα διαχειριστεί τους επικείμενους κινδύνους.

Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στη διαχείριση του επιχειρηματικού Κινδύνου

Το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών προέβη το 1999 σε αναθεώρηση του ορισμού που σχετίζεται με τον εσωτερικό έλεγχο με σκοπό να συμπεριληφθούν και οι δραστηριότητες που διασφαλίζουν και συμβουλεύουν του τομείς α) ελέγχου β) διακυβέρνησης και γ) διαχείρισης του κινδύνου. Το σίγουρο είναι πως ο εσωτερικός έλεγχος συνεισφέρει αποτελεσματικά ως προς τον τρόπο που διαχειρίζονται οι κίνδυνοι, προσθέτοντας αξία σε μία επιχείρηση. Παρόλα αυτά μέρος των ερευνητών έθεσε τον προβληματικό της διακινδύνευσης της ανεξαρτησίας αλλά και της ακεραιότητας που παρουσιάζει ο έλεγχος αυτός (Subramaniametal., 2011).

Κάτω από το παρόν πρίσμα ως πρωταρχικό κριτήριο, για τον καθορισμό των συμβουλευτικών υπηρεσιών ώστε να συμφωνούν με τις αρμοδιότητες της διασφάλισης, αποτελεί ο βαθμός ανάληψης του εσωτερικού ελεγκτή οποιαδήποτε διαχειριστικής υποχρέωσης. Τονίζεται, πως την ERM την αναλαμβάνουν τα διοικητικά

όργανα μίας επιχείρησης συνεπώς, ο εσωτερικός ελεγκτής δεν οφείλει να διαδραματίσει κάποιον ουσιαστικό ρόλο όσο αναφορά την διαχείριση αυτών. Η συμβολή του παραμένει στα συμβουλευτικά πλαίσια ως υπηρεσία με σκοπό την ενίσχυση της ομάδας που τα διαχειρίζεται και κατ' επέκταση να τους βοηθήσει να βελτιωθούν οι υπάρχουσες διαδικασίες. Έτσι λοιπόν, η συμβολή του ελεγκτή στον τομέα αυτό θα πρέπει να ακολουθεί τις ακόλουθες βασικές προϋποθέσεις:

Να θέσει τα όρια και να διευκρινίσει πως τα διοικητικά όργανα αναλαμβάνουν να διεκπεραιώσουν τον ρόλο που σχετίζεται τον τρόπο διαχείρισης των κινδύνων.

Οι αρμοδιότητές του ελεγκτή να εγκρίνονται και να κατοχυρώνονται από την ελεγκτή επιτροπή μέσω του καταστατικού που τηρεί ο εσωτερικός έλεγχος και υφίσταται στον κανονισμό λειτουργίας του.

Να μην επεμβαίνει στη διαχείριση του οποιουδήποτε κινδύνου εκ μέρους των διοικητικών οργάνων.

Να συμβάλει μόνο ως συμβουλευτικό και υποστηρικτικό όργανο όταν αφορά να ληφθούν από τη διοίκηση μίας επιχείρησης αποφάσεις σχετικά με τον τρόπο διαχείρισης κάποιου κινδύνου.

Πέρα από δραστηριότητες που σχετίζονται με τη διασφάλιση, οι λοιπές ενέργειές του θα πρέπει να θεωρούνται συμβουλευτικές και να συμβαδίζουν πάντα των αντίστοιχων προτύπων που έχει η εκάστοτε επιχείρηση.

Κεφάλαιο 3^ο Εσωτερικός Έλεγχος και Απάτη

3.1 Η ικανότητα του ελεγκτή απέναντι στην οντότητα

Οι ελεγκτές παρουσιάζουν ορισμένες ικανότητες ως προς τον εντοπισμό μίας απάτης, οι οποίες σχετίζονται με τις διαδικασίες που ακολουθούν ώστε να διαπιστώσουν και να καταλήξουν στο πόρισμα ότι το αδίκημα που εκτελέστηκε ήταν εκούσιο και υπαίτιο ώστε να προκληθούν αλλοιώσεις στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης. Σύμφωνα με τον Messieretal (2008) οι περιπτώσεις, οι οποίες κρούουν το κώδωνα του κινδύνου για έναν ελεγκτή είναι οι ακόλουθες:

- Όταν τα υψηλόβαθμα διοικητικά όργανα μίας επιχείρησης αλλά και ορισμένοι λοιποί υπάλληλοι παρουσιάζουν πιθανά κίνητρα ή βρίσκονται υπό καθεστώς πίεσης, με αποτέλεσμα την πιθανή εκτέλεση κάποιας απάτης.
- Η αδυναμία που παρουσιάζουν τα εσωτερικά ελεγκτικά όργανα καθώς και η μη ύπαρξη κανονισμών υποβοηθούν τις συνθήκες ώστε να διαπραχθεί μία επικείμενη απάτη.

Η προσωπική στάση, ο χαρακτήρας αλλά και οι ηθικές αξίες που προβάλλουν τα εμπλεκόμενα στελέχη της επιχείρησης δύναται να χρησιμοποιηθούν από πλευράς τους στην αιτιολόγηση της δόλιας πράξης που διέπραξαν. Οι μη αποδεκτές ενέργειες που εκτελέστηκαν από τα όργανα της επιχείρησης μπορεί να περιλαμβάνουν τα εξής (ΔΛΠ 240):

- Παραποιήσεις είτε στις καταχωρήσεις είτε στα αποδεικτικά στοιχεία.
- Παραλείψεις βασικών στοιχείων/δεδομένων.
- Αποκρύψεις ή καταχωρήσεις συναλλαγών με εικονικό χαρακτήρα.
- Κατάχρηση των εφαρμογών που προκύπτουν από τις λογιστικές μεθόδους, αρχές και πρότυπα.
- Οι καταχρήσεις που επιδέχονται τα περιουσιακά στοιχεία.

Τόσο ο εντοπισμός όσο και η πρόληψη μίας επικείμενης απάτης με βάση τα πρότυπα ευθύνης δεν αποδίδονται στα ελεγκτικά όργανα αλλά στα διοικητικά στελέχη της επιχείρησης, τα οποία οφείλουν να προλαβαίνουν, να αποθαρρύνουν αλλά και να εντοπίζουν τέτοιου είδους ενέργειες και δραστηριότητες μέσα από καταλληλότερα συστήματα λειτουργίας και εσωτερικού ελέγχου, τα οποία εφαρμόζουν αλλά και αναπτύσσουν οι μηχανισμοί της επιχείρησης. Παρόλα αυτά, ο ρόλος που έχει ο εσωτερικός ελεγκτής δεν παραγκωνίζεται αλλά παραμένει εξίσου σημαντικός ώστε να καταπολεμηθεί μία απάτη και να διατηρηθεί αλλά και να ενισχυθεί το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου του οργανισμού. Όταν ένα εσωτερικό σύστημα ελέγχου παρουσιάζει ανεπάρκειες και αδυναμίες ενισχύεται ο κίνδυνος ώστε να δημιουργηθούν πιο εύκολα οι κατάλληλες ευκαιρίες με σκοπό να διαπραχθεί μία απάτη. Συνεπώς, οι πιθανότητες κάποιο ελεγκτικό όργανο δύναται να εντοπίσει επικείμενες απάτες εξαρτώνται από ορισμένες μεταβλητές όπως είναι (ΔΠΕ 240):

- Δυνατότητες, ικανότητες και γνώσεις που διαθέτει ο εν δυνάμει δράστης.

- Ο βαθμός της έκτασης, της συχνότητας και του μεγέθους που παρουσιάζουν τα ποσά χειραγώγησης.
- Ο βαθμός ύπαρξης συμπαιγνίας.
- Οι θέσεις που κατέχουν οι εν δυνάμει δράστες μέσα στον οργανισμό.

3.2 Εξωτερικός έλεγχος και απάτη

Ο ελεγκτής για να μπορέσει να ανιχνεύσει μία επικείμενη απάτη οφείλει αρχικά, να κρατάει ενήμερη την ελεγκτική επιτροπή αναφορικά με τις ενδείξεις, οι οποίες παρουσιάζουν κάποια απάτη δια μέσου των παραποιήσεων που ενδεχομένως έχουν λάβει οι οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης. Συνεπώς, ο εκάστοτε έλεγχος ξεκινάει τις ενέργειές του με την πεποίθηση ύπαρξης κάποιας ενδεχόμενης απάτης.

Κατά το πρώτο μέρος, η διαδικασία επικεντρώνεται στη λήψη όλων εκείνων των προαπαιτούμενων πηγών, οι οποίες πληροφορούν για επικείμενους κινδύνους που ελλοχεύουν ανακρίβειες εξαιτίας κάποιας απάτης. Αρχικό στάδιο θεωρείται η διαδικασία εξέτασης των διοικητικών οργάνων, όπου ο ελεγκτής δύναται να αξιολογήσει τους ελεγκτικούς μηχανισμούς και τις πρακτικές, τα οποία θεσπίζονται μέσω της διοίκησης ώστε τόσο να προληφθεί και να εντοπιστεί μία απάτη όσο και να αποτραπεί αυτή εάν είναι εφικτό. Επόμενο στάδιο αποτελεί ο προγραμματισμός ελέγχου, καθώς ο ελεγκτής μέσω της χρησιμοποίησης διαδικασιών ενδεδειγμένης διερεύνησης δύναται να εντοπίσει ενδεχόμενες μη προσδοκώμενες σχέσεις και μέσω αξιολόγησης αυτών εκτιμά τον βαθμό κινδύνου, ο οποίος μπορεί να παραποιήσει τις οικονομικές καταστάσεις λόγω της απάτης. Έπειτα, ο ελεγκτής προβαίνει στην διαπίστωση εάν υφίστανται λοιποί κίνδυνοι για απάτη. Συνεπώς, κάτω από το πρίσμα αυτό οφείλει να αξιολογήσει τις ενδείξεις αυτές και να συλλέξει περαιτέρω πληροφορίες ώστε να επιβεβαιώσει το πόρισμά του ως προς την ύπαρξη κάποιας απάτης. Τέλος, στο τελευταία στάδιο συγκεντρώνοντας όλα τα απαραίτητα στοιχεία γύρω από την απάτη λαμβάνει τις αντίστοιχες αποφάσεις ώστε να αντιμετωπιστεί αυτό που προέκυψε.

3.3 Εσωτερικός έλεγχος και απάτη

Η αναζήτηση υπηρεσιών που προσφέρουν ασφάλεια και ελέγχους ενάντια στις απάτες όλο ένα και αυξάνεται τα τελευταία έτη σε διεθνές επίπεδο. Τα λογιστικά σκάνδαλα αυξήθηκαν, λόγω της οικονομικής κρίσης, της οικονομικής αστάθειας αλλά και της κυριαρχίας του αισθήματος της αβεβαιότητας. Έτσι λοιπόν, με βάση τα παραπάνω δεδομένα ο τρόπος με τον οποίο λειτουργεί ο εσωτερικός έλεγχος θεωρείται για μία επιχείρηση μείζονος σημασίας ώστε να διατηρηθεί η βιωσιμότητα αυτής.

Την ευθύνη στο χώρο μίας επιχείρησης ώστε να προληφθούν και να εντοπιστούν έγκαιρα πιθανές απάτες κατέχει το διοικητικό συμβούλιο αλλά και η επιτροπή που συντάσσεται για τον έλεγχο καθώς και ο εσωτερικός έλεγχος της εκάστοτε εταιρίας. Πιο συγκεκριμένα, μέσα από την διατήρηση των αποτελεσματικών συστημάτων που παρουσιάζει ο εσωτερικός έλεγχος, την ευθύνη εφαρμογής των καταλληλότερων πρακτικών ώστε να εντοπιστεί και να προληφθεί μία επικείμενη απάτη κατέχει το διοικητικό συμβούλιο της εκάστοτε επιχείρησης. Την επόπτευση της διοικήσεως, η οποία σχετίζεται με τον τρόπο που αντιμετωπίζονται οι κίνδυνοι και παρακολουθείται το διοικητικό συμβούλιο καθώς και οι δράσεις απέναντι σε μία απάτη, έχει η επιτροπή ελέγχου. Συνεπώς, βασικός αμυντικός άξονας για μία επικείμενη απάτη είναι ο εσωτερικός έλεγχος καθώς παρακολουθεί τους κινδύνους που ελλοχεύουν, προλαμβάνει και ανιχνεύει επικείμενες απάτες. Οι Petrascu & Tieanu (2014), ορίζουν τον εσωτερικό έλεγχο ως ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία που έχει στα χέρια της η ελεγκτική επιτροπή, καθώς μόνο μέσω του τρόπου αυτού δύναται να αξιολογηθούν οι κίνδυνοι που αφορούν μία απάτη αλλά και να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να καταπολεμηθεί αυτή, τα οποία τίθενται σε εφαρμογή από το εκάστοτε διοικητικό συμβούλιο μίας επιχείρησης.

Ο ρόλος των εσωτερικών ελεγκτών είναι η αξιολόγηση των κινδύνων, οι οποίοι θεωρούνται απειλές για μία επιχείρηση. Επιπλέον, σχεδιάζουν τον έλεγχο και εφαρμόζουν τις πιο κατάλληλες δομικές από τις δικλίδες. Έτσι λοιπόν, οι εσωτερικοί ελεγκτές επικεντρώνονται και στρέφουν την προσοχή τους σε ενδείξεις μίας επικείμενης απάτης ώστε να προληφθούν εγκαίρως. Πρωταρχικός τους σκοπός είναι τόσο ο εντοπισμός όσο και η αποτροπή μία ενδεχόμενης απειλής μέσα από την εξέταση και την αξιολόγηση της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας που παρουσιάζουν τα

συστήματα των εσωτερικών ελέγχων αλλά του βαθμού έκθεσης των τμημάτων της επιχείρησης στις απειλές που ελλοχεύουν λόγω μίας απάτης. Παράδειγμα μίας απάτης αποτελεί η WorldCom, το μεγάλο σκάνδαλο, το οποίο αποκάλυψε ο εσωτερικός έλεγχος του οργανισμού. Τα μέσα που δύναται τα εσωτερικά όργανα ελέγχου να αξιοποιήσουν ώστε να εξετάσουν ενδεχόμενες απάτες είναι τα εξής (ΠΑ,2009):

Μέσα από τις αξιολογήσεις που επιδέχονται τα συστήματα των εσωτερικών ελέγχων δύναται να αναπτυχθούν μηχανισμοί, πρακτικές και πολιτικές, ώστε να παρακολουθούνται διαρκώς οι δραστηριότητες της εκάστοτε επιχείρησης.

Δια μέσου πρακτικών που στοχεύουν τόσο στο να ευαισθητοποιηθεί όσο και να ενημερωθεί η ανώτερη διοίκηση της επιχείρησης, καθώς και το διοικητικό συμβούλιο αυτής σχετικά με τους τρόπους αξιολόγησης των κινδύνων αλλά και της επάρκειας που οφείλουν να παρουσιάζουν οι έλεγχοι για μία επικείμενη απάτη στον τομέα της διαχείρισης των κινδύνων μέσω διεξαγωγής τακτών ερευνών.

Δια μέσου των δοκιμών που υλοποιούνται στους υψηλούς κινδύνους αλλά και των τρόπων που αναζητούνται οι δείκτες της απάτης ώστε να ελεγχθεί και να εντοπιστεί μία επικείμενη μη επιτρεπτή ενέργεια.

Θέτοντας σε κυρίαρχη θέση την απάτη στον εκάστοτε έλεγχο που πραγματοποιείται, καθώς και δια μέσου της ανταλλαγής πλήθους απόψεων για επικείμενες απάτες, του κατιδεασμού, της αξιολόγησης των ελεγκτικών διαδικασιών αλλά και του σχεδιασμού αυτών ώστε να βρίσκεται ο ελεγκτής σε θέση να εξάγει τα συμπεράσματά του σχετικά με το γεγονός του κατά πόσο ευαισθητοποιημένα είναι τα διοικητικά στελέχη της επιχείρησης πάνω σε ζητήματα που σχετίζονται με τις απάτες αλλά και κατά πόσο τίθενται σε εφαρμογή τα προγράμματα που διαχειρίζονται τους κινδύνους της απάτης εξετάζοντας ταυτόχρονα, την αποτελεσματικότητα αυτών σε όλο το φάσμα της επιχείρησης.

Δια μέσου συμβουλευτικών δραστηριοτήτων που πραγματοποιεί ο εσωτερικός έλεγχος υποβοηθώντας τα διοικητικά όργανα της επιχείρησης να προβούν σε εκτιμήσεις των κινδύνων και να καθορίσουν το βαθμό επάρκειας του εσωτερικού ελεγκτικού συστήματος.

Τα όργανα που ελέγχουν εξωτερικά μία επιχείρηση κατά κύριο λόγο στρέφουν την προσοχή τους κυρίως σε ουσιαστικά λάθη που πιθανώς παρουσιάζουν οι οικονομικές καταστάσεις μίας επιχείρησης. Από την άλλη πλευρά τα ελεγκτικά εσωτερικά όργανα παρουσιάζουν το πλεονέκτημα λόγω της θέσης τους να εντοπίζουν ευκολότερα τις

ενδείξεις μίας απάτης. Η παρουσία τους, είναι συνεχής στα πλαίσια του οργανισμού συντελώντας στην απόκτηση μίας γνώσης, εις βάθος, σχετικά με το περιβάλλον της επιχείρησης αλλά και να γνωρίζει ποια συστήματα ελέγχου αυτή εφαρμόζει. Η θέση του αυτή του παρέχει τη δυνατότητα αποτροπής εμφάνισης κάποιας ενδεχόμενης απάτης, καθώς ο τακτικός και ενδεδειγμένος τρόπος που εξετάζει την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα των ελεγκτικών εσωτερικών συστημάτων τον βοηθάει να γνωρίζει ενδελεχώς τόσο τα πλεονεκτήματα όσο και τα αδύνατα σημεία της επιχείρησης. Έτσι, με τον τρόπο αυτό δύναται να βοηθήσει τα διοικητικά όργανα ώστε να θεσπίσουν αποτελεσματικότερα μέτρα με σκοπό να προληφθεί η δημιουργία μίας απάτης. Το εσωτερικό ελεγκτικό όργανο ενός οργανισμού λαμβάνει έναν συγκεκριμένο ρόλο στο τομέα που σχετίζεται με την διαχείριση των κινδύνων απάτης. Ο ρόλος αυτός, δεν είναι άλλος, από το να διερευνεί ενδεχόμενα ύποπτα περιστατικά απάτης, να αναλύει τις αιτίες αυτές, να προτάσσει βελτιωτικούς τρόπους αντιμετώπισης του ελέγχου αυτού, να περιορίζει τα υπόψιν φαινόμενα, να παρακολουθεί τις γραμμές που σχετίζονται με τις καταγγελίες για απάτη και να παρέχει εκπαίδευση στα στελέχη της επιχείρησης αναφορικά με τις πρακτικές που ακολουθεί ο κλάδος της δεοντολογίας (ΠΑ,2009). Τέλος, στο ρόλο του δύναται να συμπεριληφθεί και ο τρόπος με τον οποίο αντλούνται τα δεδομένα μέσω των πληροφοριακών συστημάτων του οργανισμού με σκοπό η εκτέλεση προληπτικού ελέγχου ώστε να εντοπιστούν περιστατικά που καταχράζονται τα περιουσιακά στοιχεία ή παραπλανητικές πληροφορίες.

Με βάση τον Παπαστάθη (2014), τα εσωτερικά ελεγκτικά όργανα μίας επιχείρησης για να προβούν στην αποκάλυψη μίας πιθανής απάτης οφείλουν να ακολουθήσουν τα ακόλουθα στάδια:

1ο στάδιο “η Ανίχνευση”:

Κατά το στάδιο αυτό αξιολογούνται ορισμένες ενδείξεις με βάση κατάλληλους δείκτες. Μη συνηθισμένες απώλειες στα παραγόμενων προϊόντων, τιμολόγια που παρουσιάζουν αυξημένες πιστωτικές τιμές, συναλλαγές, οι οποίες δεν είναι εξουσιοδοτημένες αλλά και απουσία εφαρμογής πρακτικών που σχετίζονται με τον εσωτερικό έλεγχο είναι μερικά παραδείγματα ενδείξεων ότι η επιχείρηση υπόκειται σε κάποια απάτη.

2ο στάδιο “η Διερεύνηση”:

Κατά το στάδιο αυτό πραγματοποιείται εφαρμογή εκτεταμένων πρακτικών με σκοπό την εξακρίβωση βάσει των υπαρχουσών ενδείξεων εάν έχει εκτελεστεί κάποια απάτη. Επίσης, στο υπάρχον στάδιο πραγματώνεται

συγκέντρωση αποδεικτικών υλικών με σκοπό την τεκμηρίωση της απάτης, των συνεπειών που προκλήθηκαν εξαιτίας αυτής στο σύνολο της επιχείρησης, των εμπλεκόμενων τμημάτων καθώς και των λόγων που αποσκοπούσε η υπόψιν πράξη. Έπειτα, πραγματοποιείται ενημέρωση της διοίκησης, του διοικητικού συμβουλίου καθώς και της ελεγκτικής επιτροπής με σκοπό την λήψη αντίστοιχων διορθωτικών μέτρων.

Με το πέρας της ολοκλήρωσης του σταδίου διερεύνησης το εσωτερικό ελεγκτικό όργανο θέτει προτάσεις στη διοίκηση ώστε να βελτιωθεί και να ενισχυθεί το εσωτερικό ελεγκτικό σύστημα της επιχείρησης. Ο ελεγκτής για να προβεί στις ενέργειες αυτές, βασίζεται στα δεδομένα και τα περιστατικά, τα οποία εμφανίστηκαν και στη συνέχεια προβαίνει σε προγραμματισμένων δοκιμών ελέγχου ώστε να αποτραπούν αλλά και να αποκαλυφθούν παρόμοια γεγονότα. Η θέση που αυτός κατέχει στην επιχείρηση του δίνει το διάβημα να παρουσιάσει τόσο στα διοικητικά στελέχη όσο και στο συμβούλιο της επιχείρησης τη σημαντικότητα που έχουν τα προγράμματα που σχετίζονται με τον εντοπισμό και την πρόληψη μίας ενδεχόμενης απάτης. Συνεπώς, η επικοινωνία που αναπτύσσεται μεταξύ του εσωτερικού ελέγχου και των υπολοίπων μελών της επιχείρησης είναι συνεχής καθώς πραγματοποιείται ενημέρωση των θεμάτων που σχετίζονται α) με τους ελέγχους, οι οποίοι έχουν υλοποιηθεί πάνω σε ζητήματα απάτης, β) με τις διαδικασίες, οι οποίες εκτιμούν τους κινδύνους αυτούς, γ) τις δράσεις που έχει ο εσωτερικός έλεγχος ώστε να μπορέσει να αντιμετωπίσει μία επικείμενη απάτη, δ) τις συντονιστικές πρακτικές ώστε να συμβαδίζουν μεταξύ τους εσωτερικά και εξωτερικά όργανα και ε) με το ρόλο που θα διαδραματίσουν τα προαναφερόμενα όργανα κατά τη διάρκεια έρευνας ώστε να ανακαλυφθεί η απάτη (ΠΑ,2009).

Αποτελεί γεγονός ότι στην πλειοψηφία τους τόσο οι εσωτερικοί όσο και οι εσωτερικοί ελεγκτές δεν κατέχουν τόσο εξειδικευμένη εκπαίδευση, εμπειρίες αλλά και γνώσεις πάνω σε αντικείμενα εντοπισμού και πρόληψης μίας επικείμενης απάτης. Έτσι λοιπόν, λόγω των προαναφερόμενων ελλείψεων συνδυαστικά με την ανάγκη να προστατευτούν οι επενδυτές από οικονομικά εγκλήματα οδήγησε στη δημιουργία ενός καινούργιου τομέα στη λογιστική, ο οποίος είναι γνωστός ως εγκληματολογική λογιστική ή όπως δίνεται με τον αγγλικό όρο “forensicaccounting”. Στον κλάδο αυτό υλοποιείται συνδυασμός των ερευνητικών, λογιστικών και ελεγκτικών δεξιοτήτων καθώς μέσα σ’ αυτόν συμπεριλαμβάνεται ο τρόπος που συλλέγονται και αναλύονται οι

πληροφορίες σε έρευνες που σχετίζονται με πιθανές απάτες αλλά και αντλούνται αποδεικτικά στοιχεία για ενδεχόμενες δικαστικές προστριβές που θα προκύψουν πάνω στο οικονομικό έγκλημα. Οι έρευνες, τις οποίες πραγματοποιεί ο τομέας της εγκληματικής λογιστικής, έχουν όπως παρακάτω:

Έλεγχος του πληροφοριακού συστήματος.

Αναλύσεις που σχετίζονται με τα τιμολόγια των αγορών και των πωλήσεων.

Έλεγχοι πάνω στα μηχανογραφημένα λογιστικά αρχεία και στις διεξαγόμενες συνεντεύξεις τόσο του προσωπικού όσο και των λοιπών συμβαλλόμενων μερών.

Συνεπώς, τέλος τονίζεται ότι την κυριότερη ευθύνη ώστε να εντοπιστεί και να προληφθεί μία επικείμενη απάτη την κατέχουν τα διοικητικά στελέχη της επιχείρησης και οι διαδικασίες ώστε να ελεγχθεί μία απάτη πραγματοποιείται μέσω του συντονισμού της διοίκησης και της ελεγκτικής επιτροπής. Τα δύο αυτά μέρη λαμβάνουν συνεχή ενημέρωση από τον τομέα του εσωτερικού ελέγχου κατά τη διάρκεια που πραγματοποιούνται διαδικασίες διερεύνησης. Σκοπός του εσωτερικού ελέγχου δεν είναι άλλος από τη συνεχή αξιολόγηση του συστήματός του αλλά και οι παράθεση προτάσεων, οι οποίες αποσκοπούν στη βελτίωση αυτού με απώτερο σκοπό να ελαχιστοποιηθούν οι κίνδυνοι απάτης και όχι να εντοπιστούν εκπρόθεσμα.

Κεφάλαιο 4^ο Μεθοδολογία Έρευνας

4.1 Το εργαλείο της έρευνας

Στόχος αυτής της διατριβής είναι να παρέχει μια εις βάθος μελέτη σχετικά με τον σύγχρονο ρόλο του εσωτερικού ελέγχου και η συμβολή του στην αντιμετώπιση φαινομένων απάτης. Ο βασικός σκοπός συγκεκριμένα διευρενά εάν ο εσωτερικός έλεγχος στις επιχειρήσεις βοηθάει στο να βρεθούν και να αντιμετωπιστούν οι απάτες. Αυτός είναι ο κύριος στόχος που θέλουμε να επιτύχουμε με τη βοήθεια μιας ανασκόπησης της σχετικής βιβλιογραφίας και μιας εμπειρικής έρευνας.

Ερευνητικά ερωτήματα:

- 1) Ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει στην πρόληψη και ανίχνευση οικονομικών απατών ;

- 2) Οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι υπεύθυνοι για τον εντοπισμό, την πρόληψη και τη διαχείριση οικονομικών απατών ;
- 3) Ο εσωτερικός έλεγχος πραγματοποιείται όχι μόνο τακτικά αλλά και έκτακτα όταν εντοπιστούν παρατυπίες;

Η εμπειρική έρευνα που διεξήχθη περιελάβανε ερωτήσεις των οποίων οι απαντήσεις θα αφορούσαν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτηθέντων, καθώς και ερωτήσεις των οποίων οι απαντήσεις θα είχαν σχέση με τον εσωτερικό έλεγχο των εταιρειών. Αποφασίστηκε ότι ένα ερωτηματολόγιο αποτελούμενο από είκοσι ερωτήσεις θα χρησιμοποιηθεί ως η μέθοδος για την επίτευξη των στόχων που τέθηκαν για την έρευνα.

Η κλίμακα Likert χρησιμοποιήθηκε για τη βαθμολόγηση των απαντήσεων των συμμετεχόντων στις ερωτήσεις της δεύτερης ενότητας. Σε αυτήν την κλίμακα, ο ερωτώμενος καλείται να υποδείξει τον βαθμό στον οποίο συμφωνεί ή διαφωνεί με μια σειρά από προτάσεις που συνδέονται με το θέμα της έρευνας, ώστε να γίνει ορατή η άποψη του. Θα χρησιμοποιήσουμε ένα συστηματικό ερωτηματολόγιο όχι μόνο για τη συλλογή των δεδομένων, αλλά και για τη διαδικασία επιλογής. Στο ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε για αυτή τη μελέτη περιλαμβάνονται δύο ξεχωριστές ενότητες. Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου χωρίζεται σε τέσσερις ξεχωριστές ερωτήσεις, καθεμία από τις οποίες επικεντρώνεται σε μια διαφορετική πτυχή του κοινωνικο-δημογραφικού προφίλ του δείγματος. Η δεύτερη ενότητα του ερωτηματολογίου αποτελείται από συνολικηβηξά δεκαέξι ερωτήσεις, όλες εκ των οποίων έχουν αναπτυχθεί για να προσφέρουν πληροφορίες σχετικά με τη σύγχρονη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου και τη συμβολή του στην πρόληψη και τον εντοπισμό της απάτης. Τα αποτελέσματα της έρευνας αναλύθηκαν με το στατιστικό λογισμικό της IBM το SPSS 27.

4.2 Μεθοδολογία της έρευνας

Για τη στατιστική ανάλυση των συνόλων δεδομένων που ελήφθησαν από τη μελέτη χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό «SPSS 27» και η στατιστική προσέγγιση που υιοθετήθηκε ήταν η περιγραφική στατιστική. Στην περιγραφική ανάλυση, οι απόλυτες και οι σχετικές συχνότητες των μεταβλητών συμπεριλήφθηκαν ως συνιστώσες της

κατανομής συχνότητας. Επιπρόσθετα, εκτιμήσεις της θέσης και των παραμέτρων διασποράς των ποσοτικών μεταβλητών συμπεριλήφθηκαν και σε αυτό το στοιχείο. Επιπλέον, τόσο οι απόλυτες όσο και οι σχετικές συχνότητες των μεταβλητών συνυπολογίστηκαν στην κατανομή συχνότητας (μέση, διάμεσος, σταθερή απόκλιση, ελάχιστη και μέγιστη τιμή). Από την άλλη πλευρά, είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι 101 διαφορετικοί εργαζόμενοι έδωσαν τις απαντήσεις τους στα ερωτηματολόγια και τις συμπλήρωσαν συνολικά.

4.3 Αξιοπιστία ερωτηματολογίου

Κατά τη διεξαγωγή εμπειρικής έρευνας, είναι πολύ ζωτικής σημασίας η διεξαγωγή μελέτης αξιοπιστίας στο ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιείται. Ως αποτέλεσμα αυτού, ο παράγοντας άλφα Cronbach χρησιμοποιήθηκε ως βάση για να κάνουμε μια ανάλυση αξιοπιστίας στο ερωτηματολόγιο που είχαμε αναπτύξει.

Αυτό το ποσοστό χρησιμοποιείται ως μέτρηση τόσο για την εσωτερική συνέπεια των δεδομένων όσο και για την αξιοπιστία των δεδομένων. Εάν αυτό το στοιχείο έχει υψηλή τιμή, και συγκεκριμένα εάν έχει τιμή μεγαλύτερη από 0,7, τότε το ερωτηματολόγιο μπορεί να θεωρηθεί αξιόπιστο (Taber, 2018).

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, το άλφα Cronbach υπολογίστηκε ότι έχει τιμή 0,725 όταν ολοκληρώθηκε η έρευνα (Πίνακας 1: Cronbach alpha). Αυτό δείχνει ότι το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε για τους σκοπούς αυτής της έρευνας ήταν πολύ υψηλής ποιότητας και ότι μπορούν να βασιστούν στις ερωτήσεις που περιλαμβάνει. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 4.1 παρακάτω, ο συνολικός αριθμός των ερωτήσεων που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό του παράγοντα άλφα Cronbach ήταν 16, σε αντίθεση με τον αριθμό 20, που δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά και υποδεικνύεται επίσης εδώ. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ο υπολογισμός δεν λαμβάνει υπόψη τις ερωτήσεις που απαντήθηκαν στο πρώτο μέρος της Δημογραφικής Έρευνας.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
------------------	------------

4.4 Δείγμα

Κατά τη διενέργεια ποσοτικής έρευνας, οι στόχοι του ερευνητή και οι ερωτήσεις που τίθενται στους συμμετέχοντες καθορίζουν τον ιδανικό αριθμό ατόμων που θα συμπεριληφθούν στη μελέτη. Στη συγκεκριμένη δημοσκόπηση είχαμε απαντήσεις από 101 ενήλικες ηλικίας 18 ετών και άνω. Επιπλέον, είναι σημαντικό να έχουμε σαφή κατανόηση της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε για την επιλογή των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα. Ως συνέπεια αυτού, χρησιμοποιήθηκαν γρήγορα δείγματα σε αυτήν την έρευνα, καθώς τα δείγματα έπρεπε να υποβληθούν σε επεξεργασία με απλό τρόπο προκειμένου να ληφθούν αξιόπιστα αποτελέσματα. Αυτή η μέθοδος έχει πολλά οφέλη σε σχέση με την τυχαία δειγματοληψία, το πιο αξιοσημείωτο από τα οποία είναι ότι δεν θέτει περιορισμούς στον αριθμό των ατόμων που μπορούν να συμμετάσχουν στη δειγματοληπτική έρευνα.

4.5 Διαδικασία της Έρευνας

Ήταν ζωτικής σημασίας να διασφαλιστεί ότι όλοι οι συμμετέχοντες έδωσαν την ενημερωμένη άδειά τους στην αρχή της έρευνας. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι απαιτείται από τις κατευθυντήριες γραμμές για τη διεξαγωγή ηθικής έρευνας και είναι απαραίτητο η μελέτη να είναι αξιόπιστη. Ενημερώθηκαν για τον στόχο της έρευνας, το γεγονός ότι η συμμετοχή τους σε αυτήν ήταν εθελοντική, το χρονικό διάστημα που προβλεπόταν ότι θα χρειαζόταν για την ολοκλήρωσή της, καθώς και το γεγονός ότι θα διενεργούνταν μυστικά. Επιπλέον, ο ερευνητής διασφάλισε ότι οποιαδήποτε και όλες οι πληροφορίες που ελήφθησαν χρησιμοποιώντας τις Φόρμες Google θα επανεξετάζονταν μόνο σε ομάδες με σκοπό την επίτευξη των στόχων που περιγράφηκαν για την έρευνα. Η ανάλυση δεδομένων για αυτήν την έρευνα πραγματοποιήθηκε με τη χρήση του λογισμικού Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 27. Το φιλικό προς τον χρήστη εργαλείο επεξεργασίας στατιστικών δεδομένων γνωστό ως SPSS 27 μπορεί να ληφθεί στο διαδίκτυο και να εγκατασταθεί σε υπολογιστή (Balnaves & Caputi, 2001; Muijs, 2004). Στη συγκεκριμένη έρευνα,

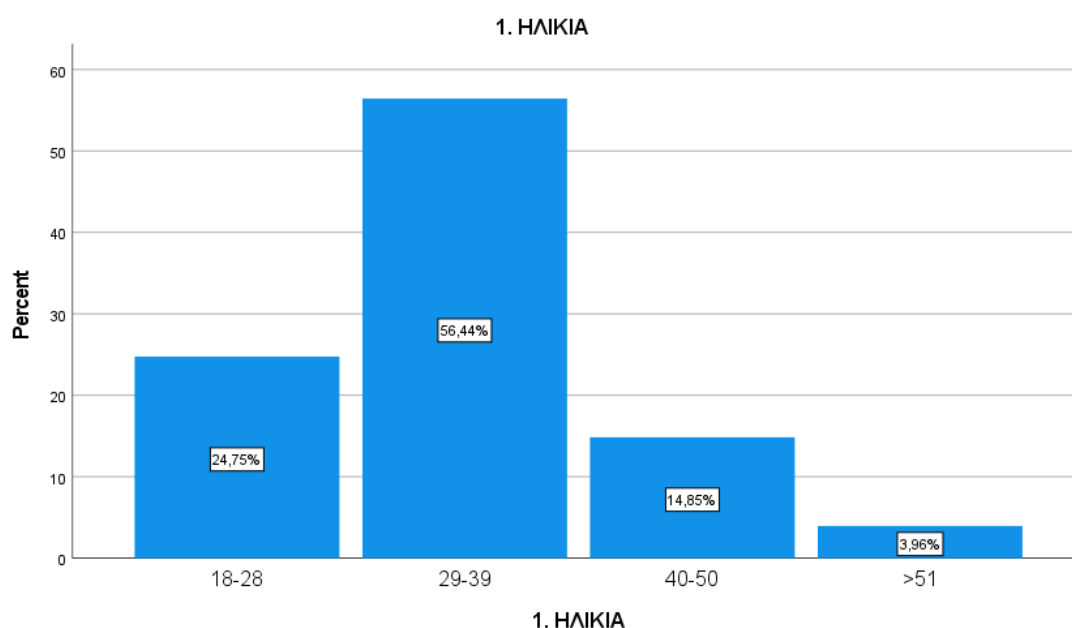
χρησιμοποιήθηκε ένας συνδυασμός απαγωγικών και περιγραφικών τεχνικών για στατιστική ανάλυση (Balnaves & Caputi, 2001; Muijs, 2004; Li, 2012). Ο ερευνητής μπόρεσε να περιγράψει το δείγμα της μελέτης και τα χαρακτηριστικά της, εκτός από τις απόψεις των ατόμων που συμμετείχαν σε αυτήν, χάρη στη χρήση περιγραφικών στατιστικών στη μελέτη. Με βάση τα ευρήματα της έρευνας, χρησιμοποιήθηκαν επαγωγικές στατιστικές μεθοδολογίες προκειμένου να διαπιστωθεί εάν οι δηλώσεις απόψεων των ερωτηθέντων επηρεάστηκαν, είτε άμεσα είτε έμμεσα, από τους δημογραφικούς παράγοντες που κατείχαν οι ίδιοι οι ερωτηθέντες, καθώς και από τις ιδιότητες που επηρέασαν τα ίδια τα χαρακτηριστικά. Αποφασίστηκε να συλλεχθούν τα σχόλια μέσω email και όχι αυτοπροσώπως, προκειμένου να μειωθεί ο κίνδυνος εξάπλωσης του COVID-19.

Κεφάλαιο 5^ο Αποτελέσματα

5.1 Περιγραφικά Στατιστικά

Ερευνητικά ερωτήματα

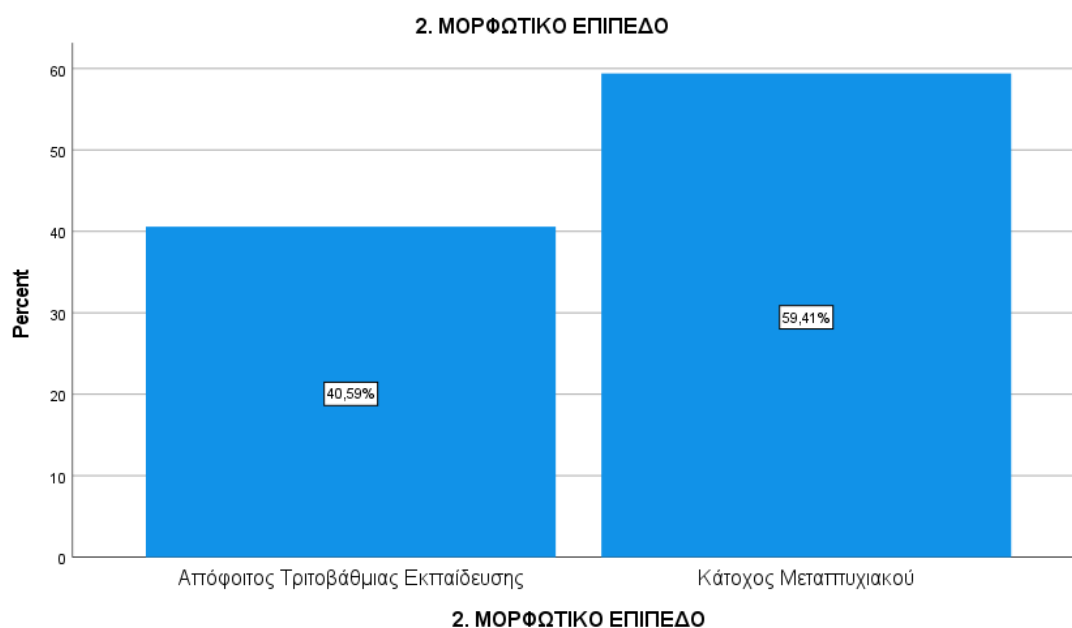
Οι πρώτες τέσσερις ερωτήσεις αναφέρονται στα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων. Πιο συγκεκριμένα η πρώτη ερώτηση εξετάζει την ηλικία τους. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στο παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 1 : Ραβδόγραμμα Ηλικίας

Στα δεδομένα που εμφανίζονται στο παραπάνω διάγραμμα σχετικά με την ηλικία των ερωτηθέντων, ανακαλύψαμε ότι η πλειονότητα των ανθρώπων, και συγκεκριμένα το 56,44% από τα 101 των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα, είναι μεταξύ 29-39 ετών. Επιπλέον, το 24,75% των ατόμων ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα μεταξύ 18 και 29 ετών, το 14,85% των ατόμων είναι μεταξύ 40 -50 ετών και το 3,96% ανήκουν στην ομάδα που είναι μεταξύ 51 και άνω .

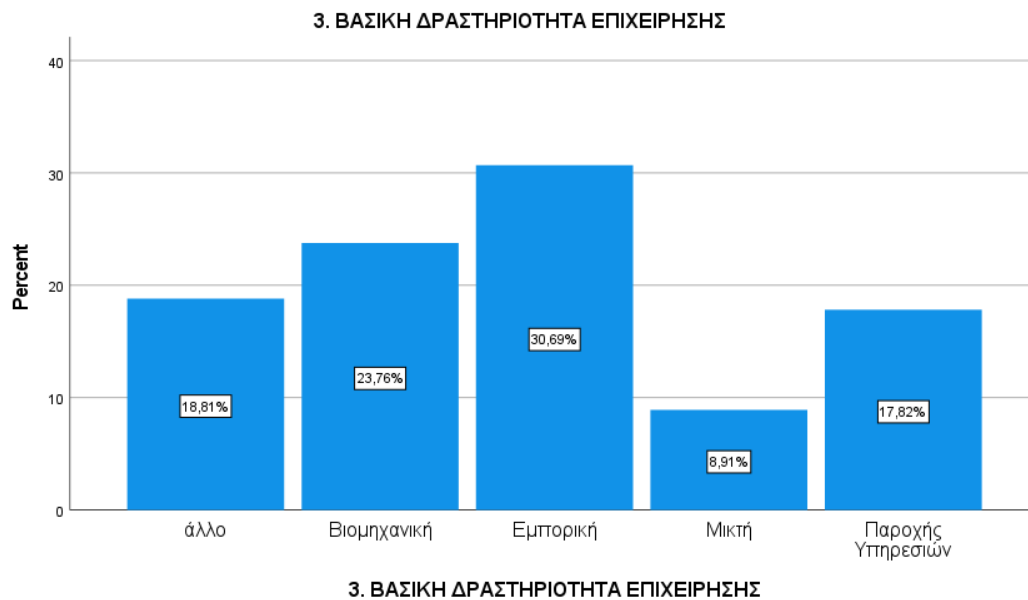
Η δεύτερη ερώτηση εξετάζει το μορφωτικό επίπεδο. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στο παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 2: Ραβδόγραμμα μόρφωσης

Στο πλήθος του δείγματος δεν υπάρχουν άτομα με χαμηλότερη εκπαίδευση από την τριτοβάθμια, που είναι πολύ λογικό αν λάβουμε υπόψιν την δυσκολία του επαγγέλματος και τις γνώσεις που χρειάζονται. Το 59,41% των ερωτηθέντων είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού, ενώ το 40,59% είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η ερώτηση τρία εξετάζει τη βασική δραστηριότητα της επιχείρησης. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στο παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 3: Ραβδόγραμμα δραστηριότητας επιχείρησης

Παρατηρείται πως το 30,69% απασχολούνται σε εμπορική επιχείρηση, το 23,76% απασχολούνται σε βιομηχανική επιχείρηση, το 18,81% απασχολούνται σε κάτι άλλο , το 17,82% απασχολούνται στην παροχή υπηρεσιών και το 8,91% απασχολούνται σε μικτή επιχείρηση .

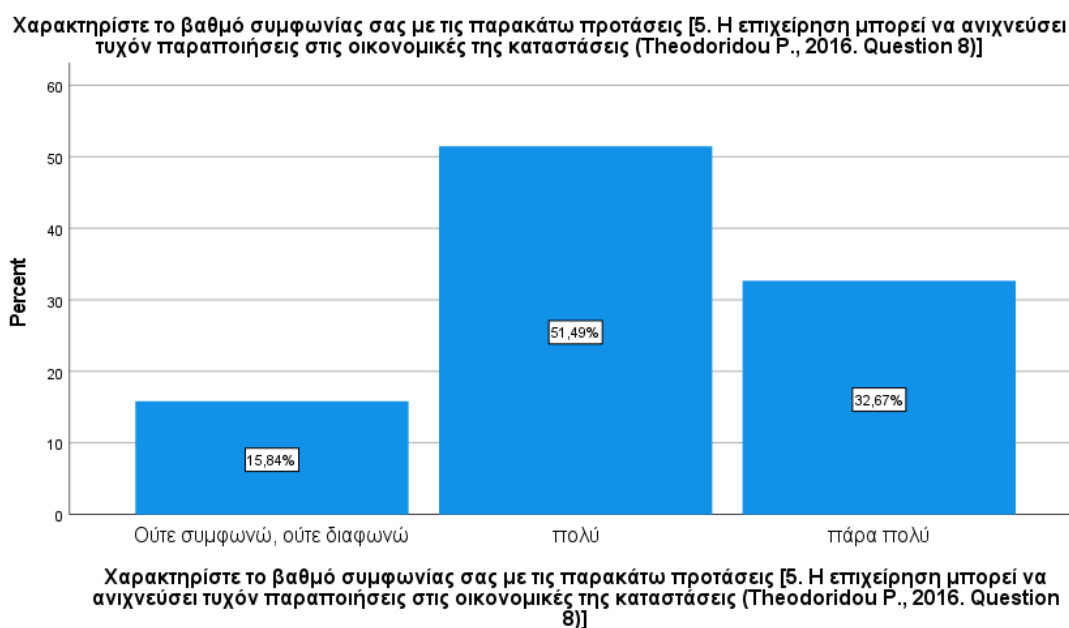
Η τέταρτη και τελευταία ερώτηση του πρώτου μέρους εξετάζει την θέση του ερωτώμενου στην επιχείρηση, Τα αποτελέσματα παρατίθενται παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 4: Θέση των ατόμων στην επιχείρηση

Οι περισσότεροι (64,36%), με διαφορά εργάζονται ως λογιστές στην επιχείρηση, το 8,91 % εργάζονται ως εσωτερικοί ελεγκτές και το 7,92% εργάζονται ως διευθυντές και διευθύνοντες σύμβουλοι. Με ακόμα μικρότερο ποσοστό είναι τα άτομα που εργάζονται στους ανθρώπινους πόρους, οι εξωτερικοί ελεγκτές, οι προϊστάμενοι και τέλος οι υπεύθυνοι λογιστηρίου που αντιπροσωπεύουν περίπου το 1%.

Στη συνέχεια το Μέρος Β' του ερωτηματολογίου το οποίο αποτελείται από τις ερωτήσεις 5 έως 11, αναφέρονται στην αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου σχετικά με τον εντοπισμό της απάτης. Πιο συγκεκριμένα στην ερώτηση 5 αξιολογείται ο βαθμός συμφωνίας κατά τον οποίο η επιχείρηση μπορεί να ανιχνεύσει τυχόν παραποιήσεις στις οικονομικές της καταστάσεις. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στο παρακάτω διάγραμμα.

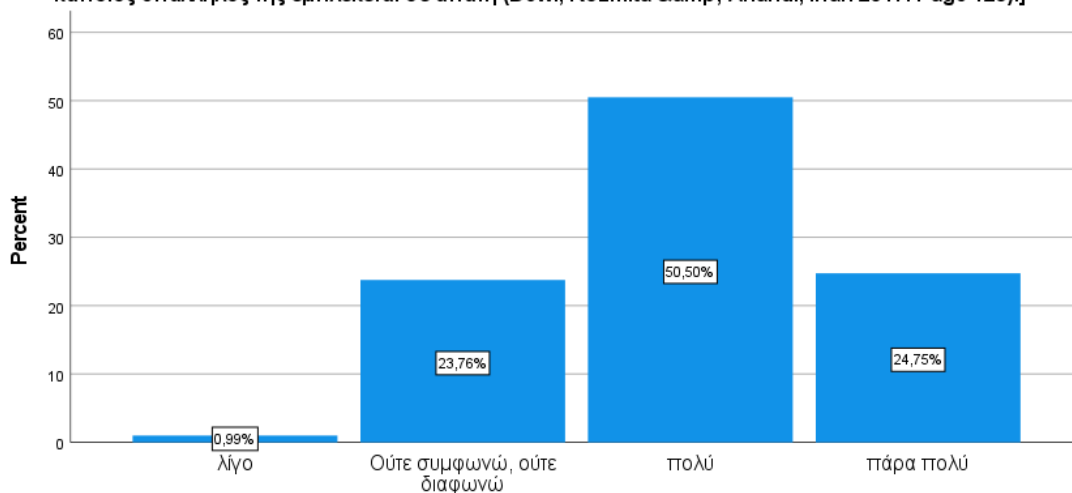

Διάγραμμα 5: Η επιχείρηση μπορεί να ανιχνεύσει τυχόν παραποιήσεις στις οικονομικές της καταστάσεις (Theodoridou P., 2016. Question 8)

Το 51,49% απάντησαν πως συμφωνούν πολύ ότι η επιχείρηση μπορεί να ανιχνεύσει τυχόν παρατηρήσεις στις οικονομικές καταστάσεις, το 32,67% απάντησαν πως συμφωνούν πάρα πολύ και το 15,84% απάντησαν πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν.

Στη συνέχεια στην έκτη ερώτηση αξιολογείται ο βαθμός κατά τον οποίο η επιχείρηση μπορεί να εντοπίσει εάν κάποιος υπάλληλος της εμπλέκεται σε απάτη.

Χαρακτηρίστε το βαθμό συμφωνίας σας με τις παρακάτω προτάσεις [6. Η επιχείρηση μπορεί να εντοπίσει εάν κάποιος υπάλληλος της εμπλέκεται σε απάτη (Dewi, Rozmita & Ariandi, Irfan 2017. Page 123).]

Χαρακτηρίστε το βαθμό συμφωνίας σας με τις παρακάτω προτάσεις [6. Η επιχείρηση μπορεί να εντοπίσει εάν κάποιος υπάλληλος της εμπλέκεται σε απάτη (Dewi, Rozmita & Ariandi, Irfan 2017. Page 123).]

Διάγραμμα 6: Η επιχείρηση μπορεί να εντοπίσει εάν κάποιος υπάλληλος της εμπλέκεται σε απάτη (Dewi, Rozmita & Ariandi, Irfan 2017. Page 123).

Το 50,50% συμφωνούν πολύ στο ότι η επιχείρηση μπορεί να εντοπίσει ότι κάποιος υπάλληλος εμπλέκεται σε απάτη, το 24,75% απάντησαν πως συμφωνούν πάρα πολύ, ενώ το 23,76% απάντησαν πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν και το 0,99% απάντησαν πως συμφωνούν λίγο.

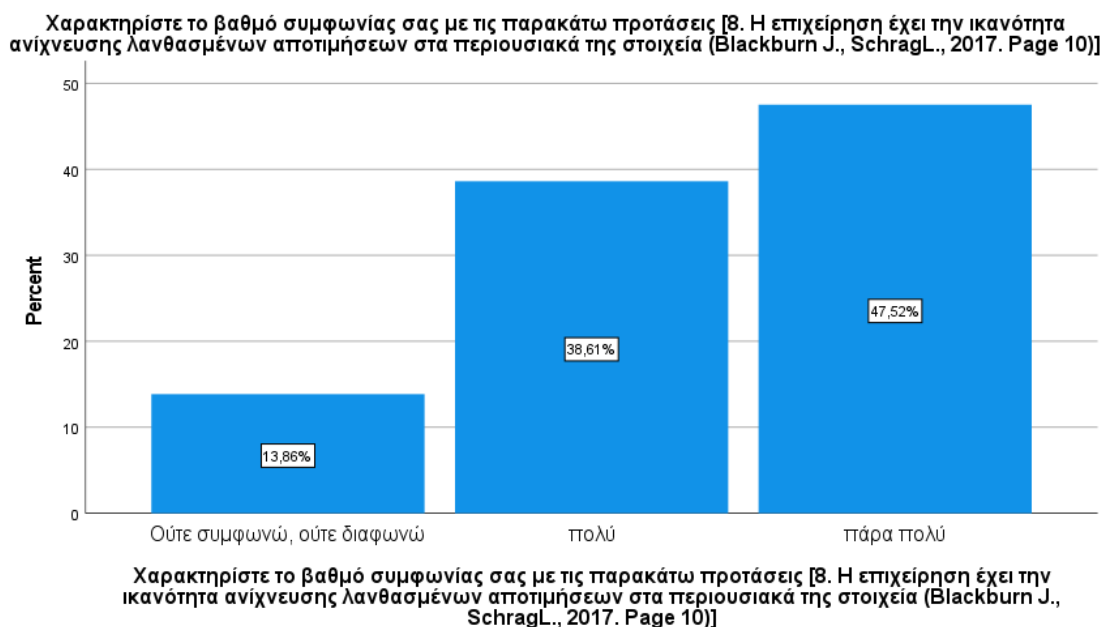
Στην έβδομη ερώτηση αξιολογείται ο βαθμός κατά τον οποίο η επιχείρηση μπορεί να προλαμβάνει οικονομικές καταστάσεις. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στο παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 7: Η επιχείρηση μπορεί να προλαμβάνει οικονομικές απάτες (Theodoridou P., 2016. Question 11)

Για το εάν η επιχείρηση μπορεί να προλαμβάνει οικονομικές απάτες τα αποτελέσματα έδειξαν πως το 46,53% απάντησαν πως συμφωνούν πολύ, το 35,64% απάντησαν πως συμφωνούν πάρα πολύ, το 16,83% απάντησαν πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν και μόλις το 0,99% απάντησαν πως συμφωνούν λίγο.

Η όγδοη ερώτηση αφορά το βαθμό κατά τον οποίο η επιχείρηση έχει την ικανότητα ανίχνευσης λανθασμένων αποτιμήσεων στα περιουσιακά στοιχεία. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται παρακάτω.

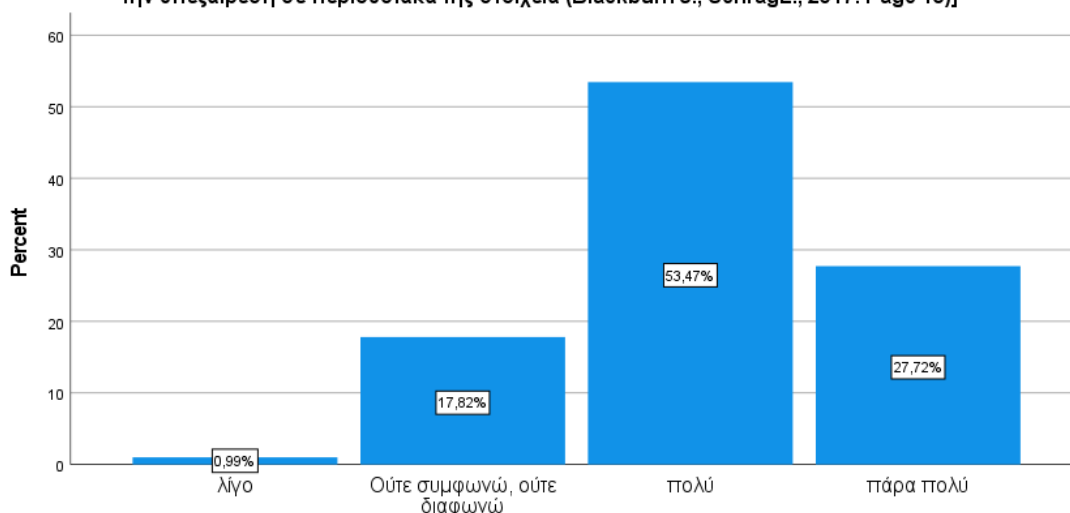

Διάγραμμα 8: Η επιχείρηση έχει την ικανότητα ανίχνευσης λανθασμένων αποτιμήσεων στα περιουσιακά της στοιχεία (Blackburn J., Schrag L., 2017. Page 10)

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (47,52%) δήλωσε ότι συμφωνεί πάρα πολύ στο ότι η επιχείρηση μπορεί να ανιχνεύει λάθος αποτιμήσεις στα περιουσιακά στοιχεία της, το 38,61% απάντησαν πως συμφωνούν πολύ και το 13,86% απάντησαν πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν.

Στην ένατη ερώτηση αναφέρεται ο βαθμός κατά τον οποίο η επιχείρηση είναι σε θέση να ανιχνεύσει την υπαιξίρεση στα περιουσιακά της στοιχεία. Τα αποτελέσματα αναφέρονται στο παρακάτω διάγραμμα.

Χαρακτηρίστε το βαθμό συμφωνίας σας με τις παρακάτω προτάσεις [9. Η επιχείρηση εί1 σε θέση να ανιχνεύσει την υπεξαίρεση σε περιουσιακά της στοιχεία (Blackburn J., SchragL., 2017. Page 15)]

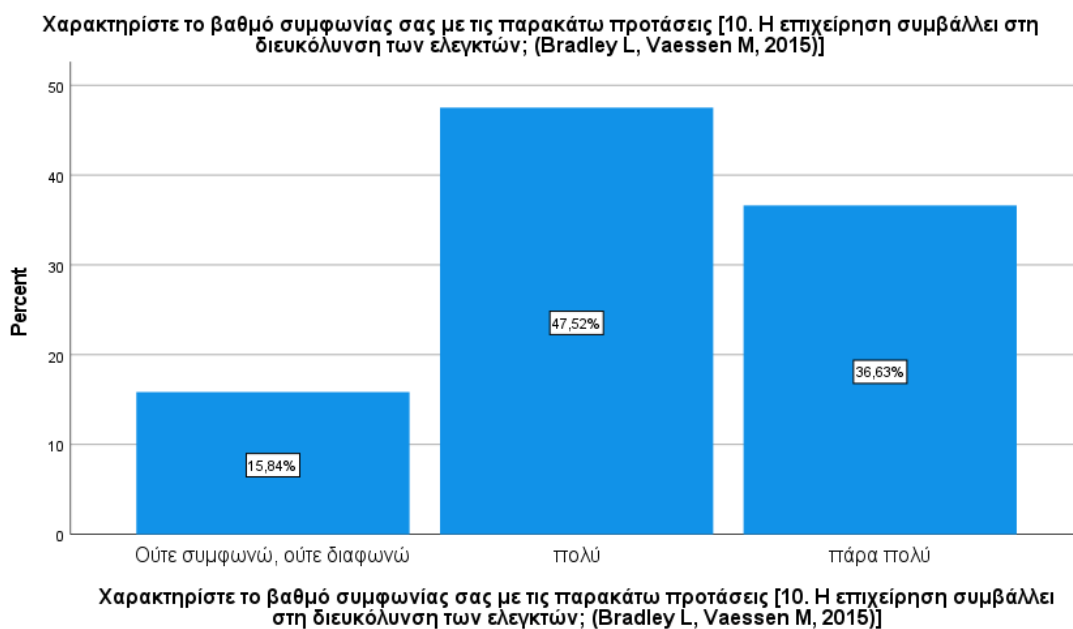

Χαρακτηρίστε το βαθμό συμφωνίας σας με τις παρακάτω προτάσεις [9. Η επιχείρηση εί1 σε θέση να ανιχνεύσει την υπεξαίρεση σε περιουσιακά της στοιχεία (Blackburn J., SchragL., 2017. Page 15)]

Διάγραμμα 9: Η επιχείρηση είναι σε θέση να ανιχνεύσει την υπεξαίρεση σε περιουσιακά της στοιχεία (Blackburn J., Schrag L., 2017. Page 15)

Ως αναφορά το εάν η επιχείρηση μπορεί να ανιχνεύσει περιπτώσεις υπεξαίρεσης στα περιουσιακά της στοιχεία φαίνεται πάλι ότι η πλειονότητα των ατόμων έχει θετική στάση σε αυτό με το 53,47% να δηλώνουν πως συμφωνούν πολύ, το 27,72% πως συμφωνούν πάρα πολύ, το 17,82% δήλωσαν πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν και το 0,99% απάντησαν πως συμφωνούν λίγο .

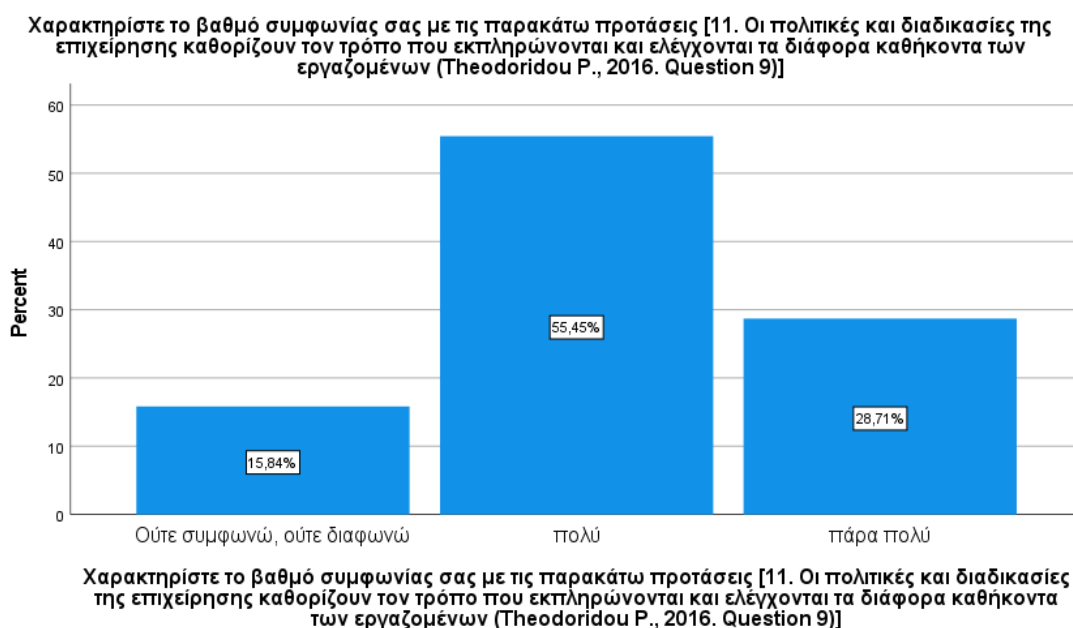
Στη δέκατη ερώτηση αναφέρεται στο βαθμό συμφωνίας κατά τον οποίο η επιχείρηση συμβάλλει στην διευκόλυνση των ελεγκτών. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 10: Η επιχείρηση συμβάλλει στη διευκόλυνση των ελεγκτών; (Bradley L, Vaessen M, 2015)

Το 47,52% συμφωνούν πολύ πως η επιχείρηση συμβάλλει στο να διευκολύνεται το έργο των ελεγκτών, το 36,63% απάντησαν πως συμφωνούν πάρα πολύ και το 15,84 % απάντησαν πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν.

Τέλος, στην ενδέκατη και τελευταία ερώτηση του δεύτερου μέρους αναφέρεται ο βαθμός κατά τον οποίο οι πολιτικές και οι διαδικασίες της επιχείρησης καθορίζουν τον τρόπο που εκπληρώνονται και ελέγχονται τα διάφορα καθήκοντα των εργαζομένων. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στο παρακάτω διάγραμμα.

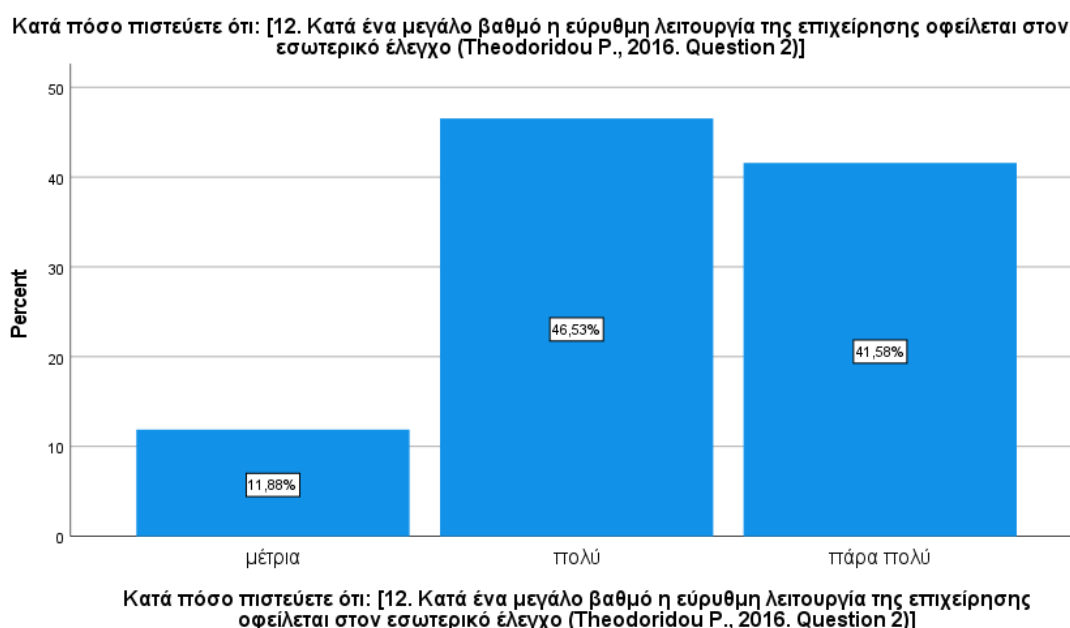

Διάγραμμα 11: Οι πολιτικές και διαδικασίες της επιχείρησης καθορίζουν τον τρόπο που εκπληρώνονται και ελέγχονται τα διάφορα καθήκοντα των εργαζομένων (Theodoridou P., 2016. Question 9)]

Ως αναφορά τον τρόπο εκπλήρωσης των καθηκόντων και τον έλεγχο των εργαζομένων το 55,45% απάντησαν πως συμφωνούν πολύ πως οι πολιτικές και οι διαδικασίες της επιχείρησης τον επηρεάζουν ,το 28,71% απάντησαν πως συμφωνούν πάρα πολύ ,το 15,84 % απάντησαν πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν.

Στη συνέχεια το Μέρος Γ' του ερωτηματολογίου αποτελείται από πέντε ερωτήσεις και πιο συγκεκριμένα αποτελείται από τις ερωτήσεις 12 έως 17 και αναφέρονται στην συμβολή του εσωτερικού ελέγχου.

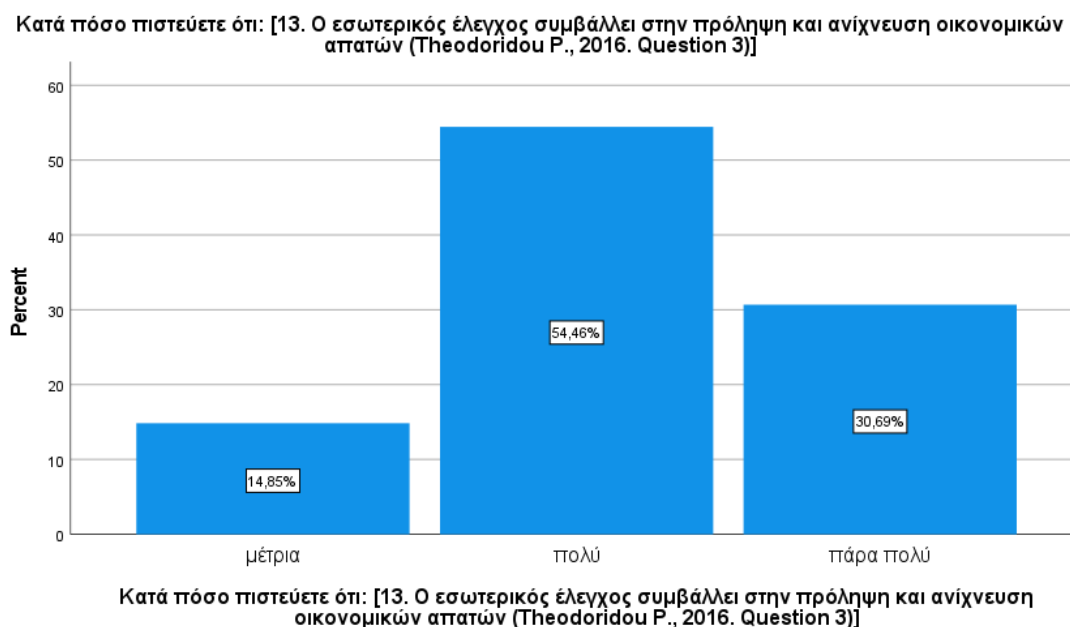
Η δωδέκατη ερώτηση αξιολογεί το βαθμό κατά τον οποίο πιστεύουν οι ερωτώμενοι ότι η εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης οφείλεται στον εσωτερικό έλεγχο. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στο παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 12: Κατά ένα μεγάλο βαθμό η εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης οφείλεται στον εσωτερικό έλεγχο (Theodoridou P., 2016. Question 2)

Το 46,53% απάντησαν πως συμφωνούν πολύ στο γεγονός ότι η εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης οφείλεται στον εσωτερικό έλεγχο, το 41,58% απάντησαν πως συμφωνούν πάρα πολύ ενώ το 11,88% απάντησαν πως συμφωνούν σε μέτρο βαθμό.

Στην δέκατη τρίτη ερώτηση αναφέρεται κατά πόσο πιστεύουν ότι ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει στην πρόληψη και ανίχνευση των οικονομικών απατών. Τα αποτελέσματα αναφέρονται στο παρακάτω διάγραμμα.

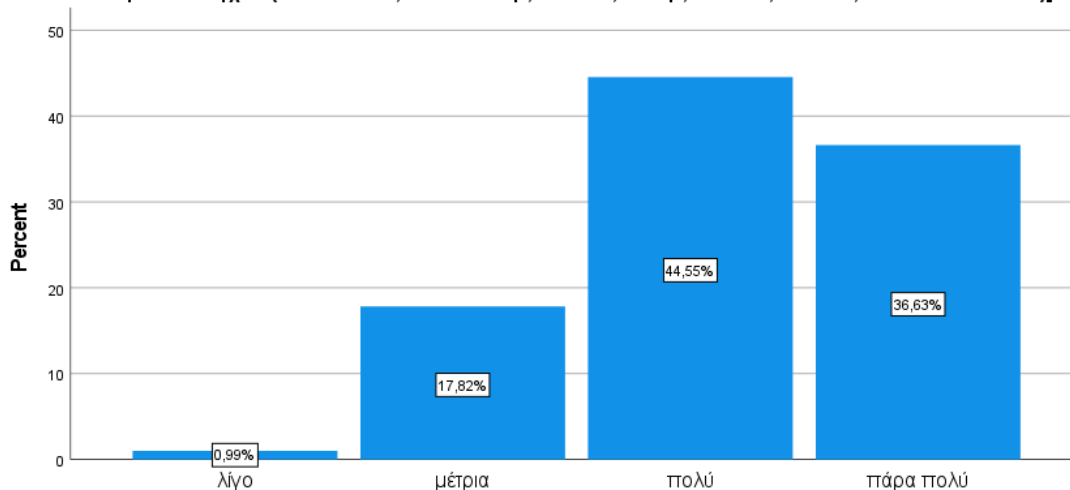

Διάγραμμα 13: Ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει στην πρόληψη και ανίχνευση οικονομικών απατών (Theodoridou P., 2016. Question 3)

Στο κατά πόσο συμφωνούν ότι ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει στην πρόληψη και ανίχνευση των οικονομικών απατών το 54,46% απάντησαν πως συμφωνούν πολύ ,το 30,69% απάντησαν πως συμφωνούν πάρα πολύ και το υπόλοιπο 14,85% απάντησαν πως συμφωνούν μέτρια .

Στη συνέχεια, στην δέκατη τέταρτη ερώτηση αξιολογούν κατά πόσο πιστεύουν ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν την ευθύνη της αξιολόγησης αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στο παρακάτω διάγραμμα.

Κατά πόσο πιστεύετε ότι: [14. Οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν την ευθύνη της αξιολόγησης αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου (Abu Saleem, Khalil & Saleem, & Oleimat, Ibrahim, 2020. Question 20)]

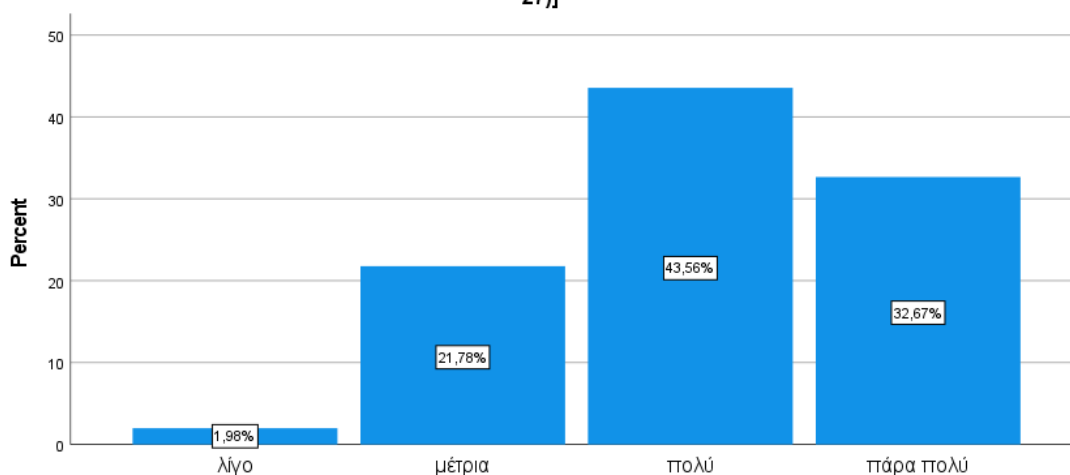
Κατά πόσο πιστεύετε ότι: [14. Οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν την ευθύνη της αξιολόγησης αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου (Abu Saleem, Khalil & Saleem, & Oleimat, Ibrahim, 2020. Question 20)]

Διάγραμμα 14: Οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν την ευθύνη της αξιολόγησης αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου (Abu Saleem, Khalil & Saleem, & Oleimat, Ibrahim, 2020. Question 20)]

Το 44,55% απάντησαν πως συμφωνούν πολύ ότι την ευθύνη της αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών ελέγχων κατέχουν οι ελεγκτές, το 36,63% απάντησαν πως συμφωνούν πάρα πολύ, το 17,82% απάντησαν πως συμφωνούν μέτρια και μόλις το 0,99% απάντησαν πως συμφωνούν λίγο .

Στη δέκατη πέμπτη ερώτηση αξιολογούν κατά πόσο πιστεύουν ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι υπεύθυνοι για τον εντοπισμό, την πρόληψη και την διαχείριση οικονομικών απατών. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στο παρακάτω διάγραμμα.

Κατά πόσο πιστεύετε ότι: [15. Οι εσωτερικοί ελεγκτές εί1 υπεύθυνοι για τον εντοπισμό, την πρόληψη και τη διαχείριση οικονομικών απατών (Abu Saleem, Khalil & Saleem, & Oleimat, Ibrahim, 2020. Question 27)]

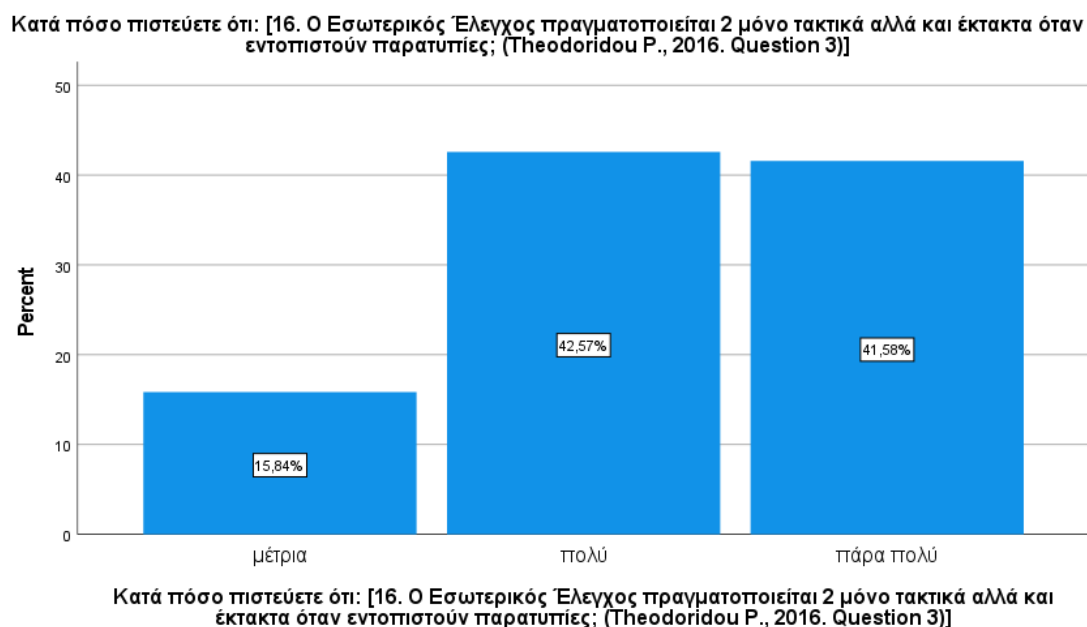

Κατά πόσο πιστεύετε ότι: [15. Οι εσωτερικοί ελεγκτές εί1 υπεύθυνοι για τον εντοπισμό, την πρόληψη και τη διαχείριση οικονομικών απατών (Abu Saleem, Khalil & Saleem, & Oleimat, Ibrahim, 2020. Question 27)]

Διάγραμμα 15 Οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι υπεύθυνοι για τον εντοπισμό, την πρόληψη και τη διαχείριση οικονομικών απατών (Abu Saleem, Khalil & Saleem, & Oleimat, Ibrahim, 2020. Question 27)

Το 43,56% απάντησαν πως συμφωνούν πολύ με την δήλωση ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν την ευθύνη για τον εντοπισμό, την πρόληψη και την διαχείριση των οικονομικών απατών. Το 32,67% απάντησαν πως συμφωνούν πάρα πολύ σε αυτό, το 21,78% απάντησαν πως συμφωνούν σε μέτριο βαθμό και το 1,98% απάντησαν πως συμφωνούν λίγο .

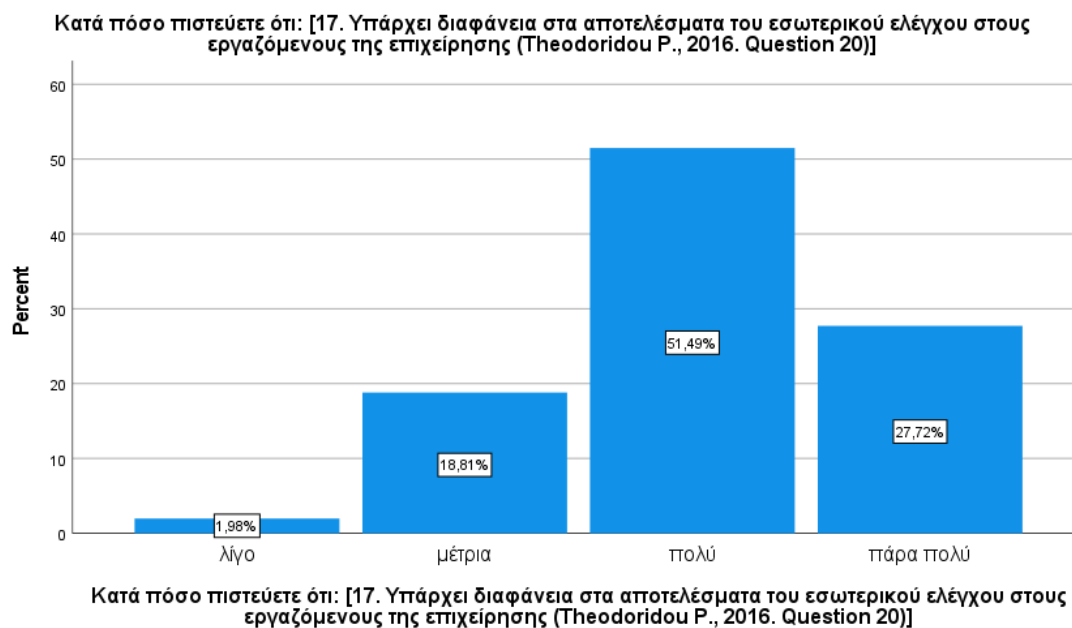
Στην επόμενη, δέκατη έκτη ερώτηση, απαντάτε το ερώτημα κατά πόσο είναι πιθανόν ο εσωτερικός έλεγχος να πραγματοποιείται όχι μόνο τακτικά αλλά και έκτακτα όταν εντοπιστούν παρατυπίες. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στο παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 16: Ο Εσωτερικός Έλεγχος πραγματοποιείται όχι μόνο τακτικά αλλά και έκτακτα όταν εντοπιστούν παρατυπίες; (Theodoridou P., 2016. Question 3)

Το 42,57% απάντησαν πως συμφωνούν πολύ ότι ο εσωτερικός έλεγχος δεν πραγματοποιείται μόνο ε τακτική βάση, αλλά και έκτακτα, σε περιπτώσεις παρατυπιών και το 41,58% απάντησαν πως συμφωνούν πάρα πολύ. Μόνο το 15,84% απάντησαν πως συμφωνούν μέτρια.

Στην τελευταία ερώτηση του Μέρους Γ΄ του ερωτηματολογίου, απαντάτε κατά πόσο πιστεύουν ότι υπάρχει διαφάνεια στα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου προς τους εργαζομένους της επιχείρησης; Τα αποτελέσματα παρατίθενται στο παρακάτω διάγραμμα.

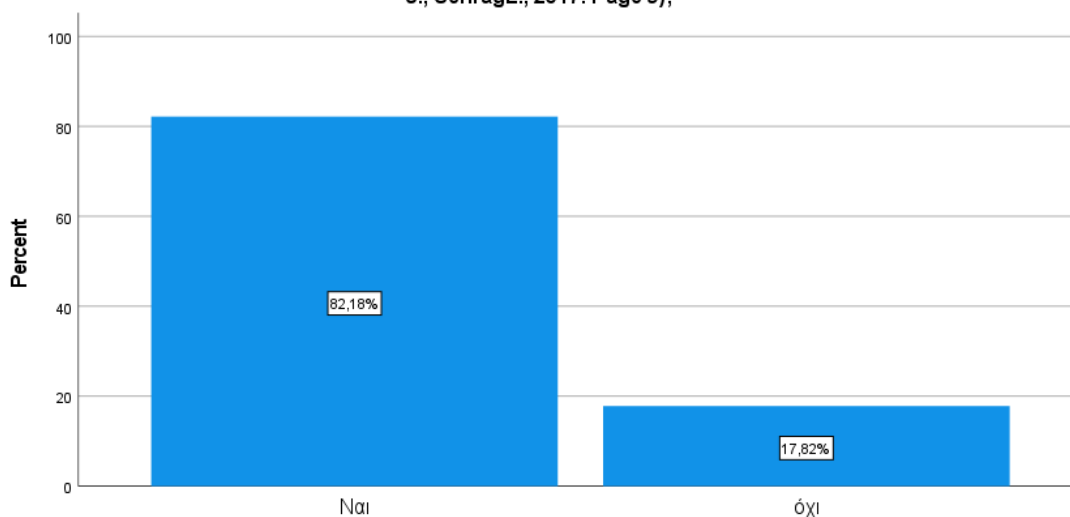

Διάγραμμα 17: Υπάρχει διαφάνεια στα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου στους εργαζόμενους της επιχείρησης (Theodoridou P., 2016. Question 20)

Στο αν συμφωνούν ως προς το ότι υπάρχει διαφάνεια του εσωτερικού ελέγχου στους εργαζόμενους της επιχείρησης η πλειοψηφία (51,49%) απάντησαν πως συμφωνούν πολύ, το 27,72% απάντησαν πως συμφωνούν πάρα πολύ, το 18,81% απάντησαν πως συμφωνούν μέτρια και το 1,98% απάντησαν πως συμφωνούν λίγο .

Το τελευταίο Μέρος του ερωτηματολογίου και συγκεκριμένα οι ερωτήσεις από την δέκατη όγδοη έως και την εικοστή αναφέρονται στην επάρκεια του τμήματος του εσωτερικού ελέγχου. Πιο συγκεκριμένα η δέκατη όγδοη ερώτηση αναφέρεται στο αν ο εσωτερικός έλεγχος πραγματοποιείται από τους αρμόδιους υπαλλήλους εσωτερικού ελέγχου. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στο παρακάτω διάγραμμα.

18. Ο εσωτερικός έλεγχος πραγματοποιείται από τους αρμόδιους υπαλλήλους εσωτερικού ελέγχου (Blackburn J., SchragL., 2017. Page 9);

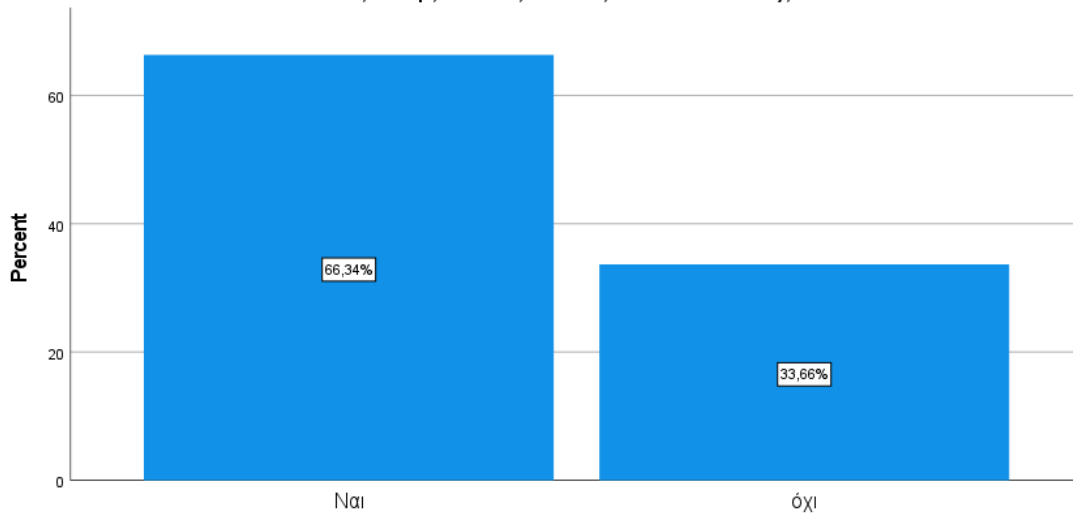
18. Ο εσωτερικός έλεγχος πραγματοποιείται από τους αρμόδιους υπαλλήλους εσωτερικού ελέγχου (Blackburn J., SchragL., 2017. Page 9);

Διάγραμμα 18: Ο εσωτερικός έλεγχος πραγματοποιείται από τους αρμόδιους υπαλλήλους εσωτερικού ελέγχου (Blackburn J., Schrag L., 2017. Page 9);

Σχεδόν όλοι (82,18%) απάντησαν ότι ο εσωτερικός έλεγχος πραγματοποιείται από τους αρμόδιους υπαλλήλους και το 17,82% απάντησαν πως δεν πραγματοποιείται από αρμόδιους υπαλλήλους.

Στη συνέχεια, η δέκατη ένατη ερώτηση αφορά αν οι εργαζόμενοι πιστεύουν ότι τα περισσότερα τμήματα της επιχείρησης διαθέτουν τμήμα εσωτερικού ελέγχου. Τα αποτελέσματα παρατίθενται παρακάτω.

19. Τα περισσότερα τμήματα της επιχείρησης διαθέτουν τμήμα εσωτερικού ελέγχου (Abu Saleem, Khalil & Saleem, & Oleimat, Ibrahim, 2020. Question 1);

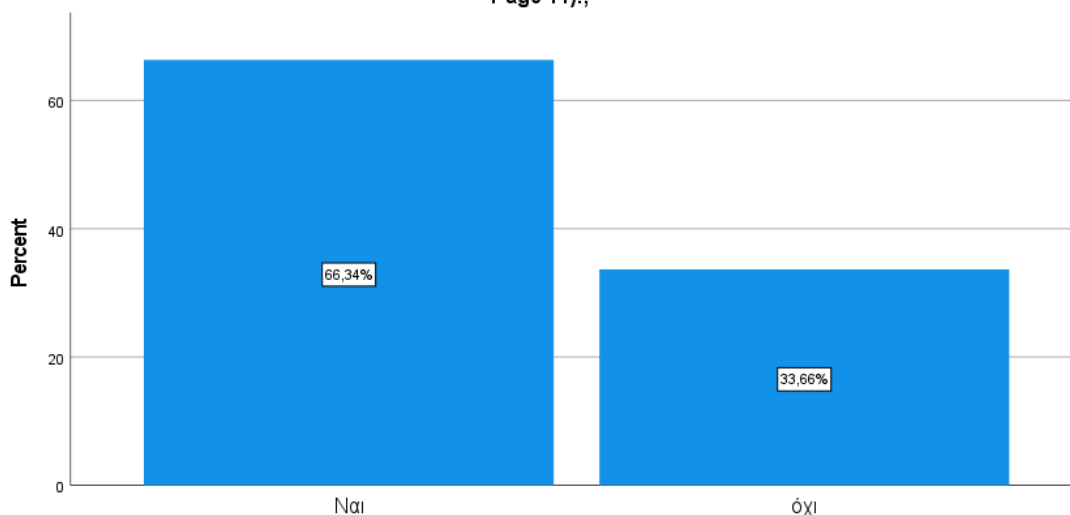
19. Τα περισσότερα τμήματα της επιχείρησης διαθέτουν τμήμα εσωτερικού ελέγχου (Abu Saleem, Khalil & Saleem, & Oleimat, Ibrahim, 2020. Question 1);

Διάγραμμα 19: Τα περισσότερα τμήματα της επιχείρησης διαθέτουν τμήμα εσωτερικού ελέγχου (Abu Saleem, Khalil & Saleem, & Oleimat, Ibrahim, 2020. Question 1);

Οι περισσότεροι (66,34%) απάντησαν θετικά στο ότι υπάρχει τμήμα εσωτερικού ελέγχου στα περισσότερα τμήματα της επιχείρησης ενώ το 33,66% απάντησαν αρνητικά.

Στην εικοστή και τελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου οι εργαζόμενοι ερωτούνται αν είναι επαρκές το προσωπικό του τμήματος εσωτερικού ελέγχου. Τα αποτελέσματα παρατίθενται παρακάτω.

20. Θεωρείτε ότι είναι επαρκές το προσωπικό του τμήματος εσωτερικού ελέγχου (Blackburn J., SchragL., 2017. Page 11).;

20. Θεωρείτε ότι είναι επαρκές το προσωπικό του τμήματος εσωτερικού ελέγχου (Blackburn J., SchragL., 2017. Page 11).;

Διάγραμμα 20: Θεωρείτε ότι είναι επαρκές το προσωπικό του τμήματος εσωτερικού ελέγχου (Blackburn J., Schrag L., 2017. Page 11).;

Οι περισσότεροι (66,34%) απάντησαν ότι είναι επαρκές το προσωπικό του τμήματος εσωτερικού ελέγχου και το 33,66% απάντησαν αρνητικά στο παραπάνω ερώτημα.

5.2 Στατιστική Ανάλυση

Έλεγχος Pearson correlations

Συσχέτιση

Ο συντελεστής συσχέτισης δίνει μια ένδειξη του πόσο ισχυρά συνδέονται δύο μεταβλητές μεταξύ τους. Θετική συσχέτιση υπάρχει όταν και οι δύο μεταβλητές κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση ταυτόχρονα. Αν υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ των δύο, τότε θα κινηθούν με τον αντίθετο τρόπο. Εάν το αποτέλεσμα είναι 0, δεν υπάρχει σύνδεση μεταξύ των δύο εν λόγω μεταβλητών.

Εξετάζοντας την τιμή του δείκτη r , είναι δυνατό να αποκτήσουμε περαιτέρω γνώση για τη γραμμική σύνδεση που περιεγράφηκε προηγουμένως.

Αυτή η σύνδεση μπορεί να εκφράζεται με ένα θετικό ή αρνητικό πρόσημο, ανάλογα αν υπάρχει θετική ή αρνητική γραμμική συσχέτιση. Η ένταση της συσχέτισης αναδεικνύεται από το πόσο μεγάλη είναι η θετική ή αρνητική τιμή του r . Συγκεκριμένα (απόλυτη τιμή):

- $r < 0.3$ Καμία ή πολύ ασθενής συσχέτιση
- $0.3 < r < 0.5$ Ασθενής
- $0.5 < r < 0.7$ Μέτρια
- $r > 0.7$ Ισχυρή
- $r = 1$ Απόλυτη

Πίνακας Pearson δημογραφικών στοιχείων

Correlations

		1. ΗΛΙΚΙΑ	2. ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	3. ΒΑΣΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	4. ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ
1. ΗΛΙΚΙΑ	Pearson Correlation	1	,086	,207*	,022
	Sig. (2-tailed)		,391	,058	,826
	N	101	101	101	101
2. ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	Pearson Correlation	,086	1	,093	,188
	Sig. (2-tailed)	,391		,357	,060
	N	101	101	101	101
3. ΒΑΣΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	Pearson Correlation	,207*	,093	1	,019
	Sig. (2-tailed)	,058	,357		,852
	N	101	101	101	101
4. ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	Pearson Correlation	,022	,188	,019	1
	Sig. (2-tailed)	,826	,060	,852	
	N	101	101	101	101

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

H0: $\mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_k$

H1: $\mu_i \neq \mu_j$, $i, j = 1, 2, \dots, k$ (τουλάχιστον ένα ζευγάρι διαφέρει).

Τα sig είναι $> 0,05\%$, και απορρίπτουμε την H1 υπόθεση. Δεν διαφέρουν οι μεταβλητές και δεν συσχετίζονται μεταξύ τους. Η τιμές του δείκτη r δεν δείχνουν ένταση στις συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών, άρα υπάρχει πάρα πολύ ασθενής έως μηδενική συσχέτιση.

Κεφάλαιο 6^ο Συζήτηση και συμπεράσματα

Κάνοντας μια ιστορική αναδρομή, με βάση τον Stone (1969), παρατηρείται ότι η εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου τοποθετείται χρονικά κατά τον πρώτο πολιτισμό της Μεσοποταμίας, γνωστό ως Σουμεριακός, γύρω στο 3600 π.Χ. Αν και ο εσωτερικός έλεγχος αδυνατεί να απορρίψει και να αναγνωρίσει όλα τα ενδεχόμενα λάθη και τις παραβιάσεις, τα οικονομικά όργανα φροντίζουν για την εφαρμογή και την παραχώρηση μιας λογικής και όχι δογματικής προστασίας αναφορικά με την εντιμότητα της διοίκησης και την εγκυρότητα και σαφήνεια των χρηματοοικονομικών εκθέσεων. Εκτός όμως απ αυτά, εστιάζει στην ενίσχυση της ποιότητας και στην ανάπτυξη της ευρύτερης λειτουργίας μιας επιχείρησης, εξελίσσοντας τους βασικούς σκοπούς του οργανισμού και δημιουργώντας καταλληλότερες προϋποθέσεις για την αντιμετώπιση των απειλών, την αύξηση του ελέγχου και την αύξηση της αποτελεσματικότητας της εταιρικής διακυβέρνησης.

Με βάση σχετικές πληροφορίες, για την άσκηση του εσωτερικού ελέγχου αλλά και το διαμοιρασμό των αρμοδιοτήτων, πραγματοποιούνταν δοσοληψίες οικονομικής φύσεως αρχικά με πέτρες (3600 π. και θέτοντας σαν έναρξη την εσωτερική επιχειρηματική εφαρμογή, η οποία προσηλωνόταν στην διαφύλαξη από κινδύνους εξαπάτησης της μισθοδοσίας, της παράνομη ιδιοποίηση μετρητών και άλλων στοιχείων ιδιοκτησίας είχε ως αποτέλεσμα την διεύρυνση του πεδίου δραστηριοποίησης στην αξιολόγηση των λογιστικών συναλλαγών και μετέπειτα στη μεταβολή της έννοιας του «ελέγχου για τη διοίκηση», στον έννοια του «ελέγχου της διοίκησης».

Επιπλέον, είθισται ο ελεγκτής να εξετάζει πληθώρα πειστηρίων, τα οποία κρίνει ο ίδιος ως σημαντικά, από κάθε επίπεδο της διαδικασίας οικονομικού ελέγχου προκειμένου να

συγκροτήσει την άποψη του για την εξέταση της αληθοφάνειας των οικονομικών πληροφοριών αλλά και για την ορθή εκλογή του σταδίου στο οποίο πρέπει να δώσει μεγαλύτερη βαρύτητα.

Είναι γεγονός, ότι κατά τη διάρκεια προσαρμογής των καταστάσεων οικονομικού περιεχομένου διενεργείται η αποτύπωση και αρχειοθέτηση στα λογιστικά παραστατικά των μεμονωμένων δοσοληψιών. Είναι γεγονός ότι για να γίνει επαρκώς αντιληπτός ο όρος του εσωτερικού ελέγχου είναι αναγκαίο να αναφερθούν οι διαφοροποιήσεις ανάμεσα στις έννοιες του εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου.

Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του εξωτερικού ενώ ταυτόχρονα ο πρώτος δύναται να αποκομίσει βασικά στοιχεία από τον τρόπο ενέργειας του εξωτερικού ελέγχου αποτυπώνοντας την άποψη του για τα συμπεράσματα του έργου του εξωτερικού ελέγχου και υποβάλλοντας σημαντικές υποδείξεις για την ενίσχυση και αύξηση της αποδοτικότητας των διεργασιών ελέγχου.

Ανάμεσα στις δύο έννοιες το έργο του εσωτερικού ελέγχου είναι πολύ σημαντικό αλλά και η συνδρομή του σε μία λογιστική μονάδα είναι περισσότερο διευρυμένη καθώς η διενέργεια του οικονομικού ελέγχου δεν συρρικνώνεται στις λογιστικές πληροφορίες.

Άλλη μία ομοιότητα για το δύο είδη ελέγχου είναι το γεγονός ότι εστιάζουν το ενδιαφέρον τους στα συστήματα εσωτερικού ελέγχου της οικονομικής οντότητας. Επιπλέον, είναι αναγκαία η ανάπτυξη μιας αγαστής συνεργασίας ανάμεσα τους.

Επομένως οι ελεγκτές εξωτερικού ελέγχου δεν έχουν συνάφεια και εξάρτηση με τον οργανισμό που ασκούν τον έλεγχο ενώ αντίθετα οι εσωτερικοί αποτελούν μέρος της επιχείρησης. Ένας από τους βασικότερους στόχους που λαμβάνει η διοίκηση της εκάστοτε οικονομικής μονάδας αποτελεί η ικανότητα διαχείρισης των επιχειρηματικών κινδύνων, οι οποίοι απειλούν τους τιθέμενους στόχους και κατ' επέκταση τόσο την ανάπτυξή της όσο όμως και την κερδοφορία της.

Σημαντικές οικονομικές δυσχέρειες ελλοχεύουν να δημιουργηθούν σε μία επιχείρηση εξαιτίας των επιχειρηματικών κινδύνων αλλά και σε κάποιες περιπτώσεις οδηγείται ακόμα και σε πτώχευση καθώς απειλείται έντονα η συνέχιση των δραστηριοτήτων της.

Σύμφωνα με τον Καζαντζής (2006), ως επιχειρηματικοί κίνδυνοι ορίζονται οι πιθανότητες πραγματοποίησης ενός μελλοντικού συμβάντος, το οποίο είναι ικανό να ασκήσει σημαντικές επιρροές στην επιχείρηση και πιο συγκεκριμένα στους επιχειρηματικούς σκοπούς και στρατηγικούς στόχους που αυτή έχει θέσει. Ο ελεγκτής για να μπορέσει να ανιχνεύσει μία επικείμενη απάτη οφείλει αρχικά, να κρατάει ενήμερη την ελεγκτική επιτροπή αναφορικά με τις ενδείξεις, οι οποίες παρουσιάζουν κάποια απάτη δια μέσου των παραποιήσεων που ενδεχομένως έχουν λάβει οι οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης. Συνεπώς, ο εκάστοτε έλεγχος ξεκινάει τις ενέργειές του με την πεποίθηση ύπαρξης κάποιας ενδεχόμενης απάτης.

Έπειτα, ο ελεγκτής προβαίνει στην διαπίστωση εάν υφίστανται λοιποί κίνδυνοι για απάτη. Επόμενο στάδιο αποτελεί ο προγραμματισμός ελέγχου, καθώς ο ελεγκτής μέσω της χρησιμοποίησης διαδικασιών ενδελεχής διερεύνησης δύναται να εντοπίσει ενδεχόμενες μη προσδοκώμενες σχέσεις και μέσω αξιολόγησης αυτών εκτιμά τον βαθμό κινδύνου, ο οποίος μπορεί να παραποιήσει τις οικονομικές καταστάσεις λόγω της απάτης. Τέλος, στο τελευταία στάδιο συγκεντρώνοντας όλα τα απαραίτητα στοιχεία γύρω από την απάτη λαμβάνει τις αντίστοιχες αποφάσεις ώστε να αντιμετωπιστεί αυτό που προέκυψε. Τα λογιστικά σκάνδαλα αυξήθηκαν, λόγω της οικονομικής κρίσης, της οικονομικής αστάθειας αλλά και της κυριαρχίας του αισθήματος της αβεβαιότητας.

Την ευθύνη στο χώρο μίας επιχείρησης ώστε να προληφθούν και να εντοπιστούν έγκαιρα πιθανές απάτες κατέχει το διοικητικό συμβούλιο αλλά και η επιτροπή που συντάσσεται για τον έλεγχο καθώς και ο εσωτερικός έλεγχος της εκάστοτε εταιρίας.

Έτσι λοιπόν, με βάση τα παραπάνω δεδομένα ο τρόπος με τον οποίο λειτουργεί ο εσωτερικός έλεγχος θεωρείται για μία επιχείρηση μείζονος σημασίας ώστε να διατηρηθεί η βιωσιμότητα αυτής. Η εξέταση δημοσιευμένων εργασιών και άρθρων από διάφορες χώρες οδήγησε στη συνειδητοποίηση ότι η έννοια του εσωτερικού ελέγχου έχει άμεση σύνδεση με την έννοια της διαχείρισης εταιρικού κινδύνου, η οποία αποτελεί συστατικό στοιχείο. Η διαχείριση των επιχειρηματικών κινδύνων είναι ουσιαστικό μέρος της χρηστής εταιρικής διακυβέρνησης και είναι κάτι που πρέπει να γίνεται σε κάθε εταιρεία. Κάθε εταιρεία μπορεί να κατανοήσει καλύτερα τις πιθανές απειλές που αντιμετωπίζει, να βελτιώσει την ικανότητά της να αντιδρά σε αυτές τις απειλές και να απολαύσει μια ποικιλία άλλων πλεονεκτημάτων ασκώντας σωστή

διαχείριση επιχειρηματικού κινδύνου. Με τη σειρά του, ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να δώσει εύλογη εμπιστοσύνη ότι τα εφαρμοζόμενα συστήματα και διαδικασίες είναι αποτελεσματικά. Ως αποτέλεσμα, η συνάφεια της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου εντός μιας εταιρείας μπορεί να αυξηθεί με τη βοήθεια της διαχείρισης επιχειρηματικού κινδύνου.

Ο στόχος της διαχείρισης του κινδύνου απάτης είναι να δώσει λύση στην αυξανόμενη ανάγκη για ανάπτυξη διασφαλίσεων έναντι ανήθικων ή δόλιας δραστηριότητας. Λόγω του μεγέθους των πρόσφατων χρηματοπιστωτικών κρίσεων σε όλο τον κόσμο, υπάρχει επιτακτική ανάγκη να εκπονηθεί ένα αποτελεσματικό σχέδιο για την ανάληψη δράσης για τον περιορισμό του κινδύνου απάτης και των συνεπειών μιας τέτοιας απάτης.

Έχει αποδειχθεί ότι το γεγονός ότι ένας οργανισμός δεν έχει θεσπίσει διαδικασίες για την πρόληψη της απάτης έχει άμεση και επιζήμια επίδραση στην αξιοπιστία της διοίκησης, στην εικόνα που απεικονίζει η εταιρεία στην κοινωνία και στην εμπιστοσύνη που έχουν οι υποψήφιοι επενδυτές στην εταιρεία. Υπάρχουν πολυάριθμα παραδείγματα οικονομικών και εταιρικών οργανισμών που δεν διαθέτουν λειτουργία δομημένου εσωτερικού ελέγχου, παρά το γεγονός ότι η ύπαρξη μιας τέτοιας λειτουργίας συνιστάται ή ακόμη και απαραίτητη λόγω του μεγέθους και του στόχου του οργανισμού. Ως συνέπεια αυτού, ο οργανισμός δεν είναι σε θέση να γνωρίζει τις ελλείψεις του, να προσφέρει προτάσεις για αλλαγή που βασίζονται στις βέλτιστες πρακτικές και να είναι σε θέση να περιορίσει τον κίνδυνο απάτης και να τον χειριστεί αποτελεσματικά όταν συμβεί.

Η δημιουργία ενός αποδεκτού συστήματος διαχείρισης απάτης απαιτείται για μια επαρκή στρατηγική διαχείρισης κινδύνου. Αυτό το σύστημα θα πρέπει να στοχεύει σημεία ελέγχου που στοχεύουν στον περιορισμό του κινδύνου δόλιας και αντιεπαγγελματικής δραστηριότητας. Στο πιο βασικό επίπεδο, είναι εφικτό, μαζί με ελέγχους που αποσκοπούν στον εντοπισμό της δόλιας δραστηριότητας και της ανήθικης συμπεριφοράς όπως συμβαίνει. Θα πρέπει επίσης να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν κάθε βλάβη που μπορεί να προκληθεί εκτός από τη θεραπεία της, εάν πρόκειται να αποκτήσουν τα προσόντα. Ως προς τα δημογραφικά δεδομένα της παραπάνω ανάλυσης σχετικά με την ηλικία των ερωτηθέντων, ανακαλύψαμε ότι η πλειονότητα των ανθρώπων, από τα 101 των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα,

είναι μεταξύ 29-39 ετών. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού. Αυτό μας δείχνει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό έχουν υψηλότερες σπουδές. Ως προς την δραστηριότητα επιχείρησης το μεγαλύτερο ποσοστό δήλωσαν πως απασχολούνται σε εμπορική επιχείρηση και σε βιομηχανική επιχείρηση. Ως προς την θέση στην επιχείρηση, οι περισσότεροι εργάζονται ως λογιστές στην επιχείρηση και ως εσωτερικοί ελεγκτές. Ως προς το ερώτημα για το αν η επιχείρηση μπορεί να ανιχνεύσει τυχόν παραποιήσεις στις οικονομικές της καταστάσεις, σχεδόν όλοι απάντησαν πως επιχείρηση μπορεί να ανιχνεύσει τυχόν παραποιήσεις στις οικονομικές της καταστάσεις. Ως προς το ερώτημα για το αν η επιχείρηση μπορεί να εντοπίσει εάν κάποιος υπάλληλος της εμπλέκεται σε απάτη, οι περισσότεροι απάντησαν πως η επιχείρηση μπορεί να εντοπίσει εάν κάποιος υπάλληλος της εμπλέκεται σε απάτη. Ως προς το ερώτημα για το αν η επιχείρηση μπορεί να προλαμβάνει οικονομικές απάτες, οι περισσότεροι απάντησαν πως η επιχείρηση μπορεί να προλαμβάνει οικονομικές απάτες. Ως προς το ερώτημα για το αν η επιχείρηση έχει την ικανότητα ανίχνευσης λανθασμένων αποτιμήσεων στα περιουσιακά της στοιχεία, οι περισσότεροι απάντησαν πως η επιχείρηση έχει την ικανότητα ανίχνευσης. Ως προς το ερώτημα για το αν η επιχείρηση είναι σε θέση να ανιχνεύσει την υπεξαίρεση σε περιουσιακά της στοιχεία, οι περισσότεροι απάντησαν πως η επιχείρηση μπορεί να ανιχνεύσει την υπεξαίρεση. Ως προς το ερώτημα για το αν η επιχείρηση συμβάλλει στη διευκόλυνση των ελεγκτών, οι περισσότεροι απάντησαν πως συμβάλλει. Ως προς το ερώτημα για το αν οι πολιτικές και διαδικασίες της επιχείρησης καθορίζουν τον τρόπο που εκπληρώνονται και ελέγχονται τα διάφορα καθήκοντα των εργαζομένων, οι περισσότεροι απάντησαν πως καθορίζουν τον τρόπο που εκπληρώνονται. Ως προς το ερώτημα σχετικά με το αν κατά ένα μεγάλο βαθμό η εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης οφείλεται στον εσωτερικό έλεγχο, οι περισσότεροι απάντησαν πως οφείλεται στον εσωτερικό έλεγχο. Ως προς το ερώτημα σχετικά με το αν ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει στην πρόληψη και ανίχνευση οικονομικών απατών, οι περισσότεροι απάντησαν πως συμβάλλει στην πρόληψη και ανίχνευση οικονομικών απατών. Ως προς το ερώτημα σχετικά με το αν οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν την ευθύνη της αξιολόγησης αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου, οι περισσότεροι απάντησαν πως έχουν ευθύνη. Ως προς το ερώτημα σχετικά με το αν οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι υπεύθυνοι για τον εντοπισμό, την πρόληψη και τη διαχείριση οικονομικών απατών, οι περισσότεροι απάντησαν πως οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι υπεύθυνοι. Ως προς το ερώτημα σχετικά με το αν ο Εσωτερικός Έλεγχος πραγματοποιείται όχι μόνο τακτικά αλλά και έκτακτα όταν

εντοπιστούν παρατυπίες, οι περισσότεροι απάντησαν πως ο εσωτερικός έλεγχος πραγματοποιείται όταν εντοπιστούν παρατυπίες. Ως προς το ερώτημα σχετικά με το αν υπάρχει διαφάνεια στα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου στους εργαζόμενους της επιχείρησης, οι περισσότεροι απάντησαν πως υπάρχει διαφάνεια στα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου. Ως προς το ερώτημα σχετικά με το αν ο εσωτερικός έλεγχος πραγματοποιείται από τους αρμόδιους υπαλλήλους εσωτερικού ελέγχου, οι περισσότεροι απάντησαν θετικά στο παραπάνω ερώτημα. Ως προς το ερώτημα σχετικά με το αν τα περισσότερα τμήματα της επιχείρησης διαθέτουν τμήμα εσωτερικού ελέγχου, οι περισσότεροι απάντησαν θετικά στο παραπάνω ερώτημα .Ως προς το ερώτημα σχετικά με το αν θεωρούν ότι είναι επαρκές το προσωπικό του τμήματος εσωτερικού ελέγχου, οι περισσότεροι απάντησαν θετικά .

Ως προς το 1ο ερευνητικό ερώτημα, για το αν ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει στην πρόληψη και ανίχνευση οικονομικών απατών, οι περισσότεροι απάντησαν ότι συμβάλλει στην πρόληψη απατών .

Ως προς το 2ο ερευνητικό ερώτημα σχετικά με το αν οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι υπεύθυνοι για τον εντοπισμό, την πρόληψη και τη διαχείριση οικονομικών απατών ,οι περισσότεροι απάντησαν πως οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι υπεύθυνοι .

Ως προς το 3ο ερευνητικό ερώτημα σχετικά με το αν ο Εσωτερικός Έλεγχος πραγματοποιείται όχι μόνο τακτικά αλλά και έκτακτα όταν εντοπιστούν παρατυπίες ,οι περισσότεροι απάντησαν πως ο Εσωτερικός Έλεγχος πραγματοποιείται συχνά.

Ως προς τον Έλεγχο συσχέτισης Pearson, ως προς τα δημογραφικά στοιχεία βρέθηκε ότι όλες οι δημογραφικές μεταβλητές δεν διαφέρουν και δεν συσχετίζονται μεταξύ τους. Η ισχύς του συσχετισμού είναι πολύ ασθενής και θετική σε όλες τις μεταβλητές .

Ελληνική Βιβλιογραφία

- ❖ Τσακλαγκάνος, Ά. και Σπαθής, Χ. (2015) Ελεγκτική, Εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη Α.Ε. , Θεσσαλονίκη.
- ❖ Παπάς, Α., (2003) Εισαγωγή στην ελεγκτική, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα.
- ❖ Βενιέρης, Γ., Σάνδρα Κ. και Βλησμάς, Ο., (2015) Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα.
- ❖ Φίλος, Γ., (2004) Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου Επιχειρήσεων, Εκδόσεις IQ GROUP, Αθήνα.

- ❖ Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (2009), Εγκύκλιος 41/08.04.2009.

- ❖ Ζαφειράκου, Η., και Ταχυνάκης, Π. (2007) Ο εσωτερικός έλεγχος των ελληνικών επιχειρήσεων: εμπειρική προσέγγιση, SPOUDAI-Journal of Economics and Business.
- ❖ Παπαδάτου, Θ., (2005) Εσωτερικός και Εξωτερικός Έλεγχος Ανώνυμων Εταιριών, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη.
- ❖ Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών Ελλάδας (2017), Διεθνή Πρότυπα για την επαγγελματική εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου
- ❖ Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών Ελλάδας (2017), Κώδικας Ηθικής.
- ❖ Καραγιώργος, Θ., (2010) Ο εσωτερικός έλεγχος ως αποτελεσματικό εργαλείο για την εταιρική διακυβέρνηση
- ❖ Κουτούπης, Α. (2010), Κριτική στα Θέματα Εταιρικής Διακυβέρνησης και Εσωτερικού Ελέγχου.
- ❖ Καραμάνης, Κ., (2008) Σύγχρονη Ελεγκτική, Θεωρία και Πρακτική Σύμφωνη με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα.
- ❖ Λουμιώτης, Β. (2013) Ελεγκτική, ΙΕΣΟΕΛ 6η Έκδοση.
- ❖ Νεγκάκης, Ι. Χ. και Ταχυνάκης, Δ. Π. (2013), Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής και Εσωτερικού Ελέγχου.
- ❖ Νεγκάκης, Ι. Χ. και Ταχυνάκης, Δ. Π. (2017), Ελεγκτική-Εσωτερικός Έλεγχος: Θεωρία και Εφαρμογές, Εκδόσεις Αειφόρος Λογιστική.

- ❖ Παπαδόπουλος, Δ. Επιστημονικό Marketing Management.
- ❖ Παπαστάθης, Π., (2014) Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) και η Πρακτική Εφαρμογή του, Αθήνα.
- ❖ Τσακλάγκανος Α. και Σπαθής Χ. (2015) Ελεγκτική, Εκδόσεις Κυριακίδη Α.Ε, Θεσσαλονίκη
- ❖ Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης Π. (2017) Ελεγκτική - Εσωτερικός Έλεγχος, Θεωρία και Εφαρμογές, Εκδόσεις Αειφόρος Λογιστική, Θεσσαλονίκη.
- ❖ Καζαντής, Χ., (2006) Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος-Μια συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων, Εκδόσεις Business Plus, Αθήνα.

Ξένη Βιβλιογραφία

- ❖ Rittenberg, LE., - Internal Auditor, (1999) INTERNAL AUDITING WAS OFFICIALLY REDEFINED BY THE IIA BOARD
- ❖ Tarantino, A., (2006) Manager's Guide to Compliance: Sarbanes-Oxley, COSO, ERM, COBIT, IFRS, BASEL II, OMB's A-123, ASX 10, OECD Principles, Turnbull Guidance
- ❖ Al-Baidhani, Ahmed Mohsen (2016). “The Role of Audit Committee in Corporate Governance: A Descriptive Study.
- ❖ Ariail D. L. & Hughes H. P. (2014). Tick marks: the auditors' ancient yet modern tool. The Accounting Historians Notebook, 37(1), 5.
- ❖ Brealey, R.A., Myers, S.C., and Marcus, A.J., 2001, Fundamentals of Corporate Finance, 3rd edition
- ❖ Cendrowski, H., Martin, J. and Petro L., (2015), The Handbook of Fraud Deterrence, John Wiley & Sons, Inc
- ❖ Flesher, Dale L., (1996) The CPA conference speech
- ❖ Pop, G., (2008) From Economic Crisis to Reform
- ❖ Coates, JC., Srinivasan , S., - Accounting Horizons, 2014, A multidisciplinary review
- ❖ Reeve, JM., (1986) Journal of Accounting Education: Electronic spreadsheet technology in the teaching of accounting and taxation—Uses, limitations, and examples

- ❖ Jones, M., (2012), *Creative Accounting, Fraud and International Accounting Scandals*, John Wiley and Sons, Ltd
- ❖ Lee., (1971) *A Strategic Contingencies' Theory of Intraorganizational Power*
- ❖ Messier., (2008) *Auditing & assurance services: A systematic approach*
- ❖ Messieretal (2008) *Materiality: What are the consequences*
- ❖ Petrascu & Tieanu (2014) *The role of internal audit in fraud prevention and detection*
- ❖ Research made by Carcello et al. (2005) and Castanheira et al. (2010) into the roles of the internal audit function
- ❖ RK Sawyer (2003) *Creativity and development*
- ❖ Spencer Pickett (2005) *Auditing the risk management process*
- ❖ Stone (1969) *LA Stone - Technometrics*, 1969
- ❖ Stone, W. (1969). *Accounting review*. vol. April.
- ❖ Subramanianetal At Al (2011) *Eclipse: Living in the shadow of China's economic dominance*
- ❖ Vinten (2020) *The competition for quality in the audit society*
- ❖ Wells Joseph (2017), « *Corporate Fraud Handbook, Prevention and Detection*», Fifth edition, John Willey and Sons, Inc.
- ❖ Wihittington & Pany (2017) *Creating an immutable database for secure cloud audit trail and system logging*
- ❖ Alleyne, P. and Howard, M. (2005) 'An exploratory study of auditors' responsibility for fraud detection in Barbados'
- ❖ *Academy of Management Proceedings*, 2019(1), p. 12966.
- ❖ Antonacopoulou, E. P., Bento, R. F. and White, L. (2019) 'Why Didn't the Watchdogs Bark? Internal Auditing and the Wells Fargo Scandal',
- ❖ Asiedu, K. F. and Deffor, E. W. (2017) 'Fighting Corruption by Means of Effective Internal Audit Function: Evidence from the Ghanaian Public Sector: Fighting Corruption by Means of Effective Internal Audit Function', *International Journal of Auditing*, 21(1), pp. 82–99.
- ❖ D. et al. (2009) 'FRAUD AND ERROR. AUDITORS' RESPONSIBILITY LEVELS', *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*, 11(1), pp. 11.
- ❖ *Journal of Information Systems Education*, Vol. 29, pp. 131–138.
- ❖ *Managerial Auditing Journal*, Edited by G. Vinten, 20(3), pp. 284– 303.

- ❖ Zhang, Y., Zhou, J. and Zhou, N. (2007) ‘Audit committee quality, auditor independence, and internal control weaknesses’,
- ❖ Journal of Financial Reporting and Accounting, 14(1), pp. 72–85.
- ❖ Alzeban, A. and Sawan, N. (2016) ‘The relationship between adherence of internal audit with standards and audit fees’
- ❖ Emerald Group Publishing Limited (Advances in Financial Economics), pp. 53–81. Stadtmann,
- ❖ G. and Croonenbroeck, C. (2019) ‘The Ups and Downs of Wirecard AG: An Application of the Reversed News Model’, pp. 12. Ştirbu,
- ❖ Journal of Accounting and Public Policy, 26(3), pp. 300–327
- ❖ Journal of Modern Accounting and Auditing, Vol.4, pp. 8,
- ❖ M., John, K., and K. Makhija, A. (eds) Corporate Governance and Firm Performance.
- ❖ Stolowy, H. and Breton, G. (2004) ‘Accounts Manipulation: A Literature Review and Proposed Conceptual Framework’, Review of Accounting and Finance, 3(1), pp. 5–92.
- ❖ Syafinaz, N. and Mohd Nor Zamry, N. (2019) ‘Corporate Governance and Its Determinants: A Study on Wells Fargo Scandal’, pp. 1-29
- ❖ Teck-Heang, L. and Ali, A. (2008) ‘The evolution of auditing: An analysis of the historical development’,
- ❖ Witman, P. (2018) “‘What Gets Measured, Gets Managed’ - The Wells Fargo Account Opening Scandal’,
- ❖ Theodoridou P., (2016). “The Effectiveness of Internal Audit and Internal Control Systems in Greek Banks. International Hellenic University.
- ❖ Abu Saleem, Khalil & Saleem, & Oleimat, Ibrahim. (2020). The Role of Internal Control in Fraud Prevention and Detection in Non- Governmental Organisations (NGOs) in Jordan.
- ❖ Dewi, Rozmita & Ariandi, Irfan. (2017). The effect of internal control and anti-fraud awareness on fraud prevention (A survey on inter-governmental organizations). Journal of Economics, Business & Accountancy Ventura. 20. 10.14414/jebav.v20i1.751.
- ❖ Blackburn J., Schrag L., (2017). Good Internal Control Practices and Fraud Prevention Tips.

Διαδικτυακές Πηγές

- ❖ Oduware Uwadiae (2014), COSO - An Approach to Internal Control Framework, Deloitte, Διαθέσιμο στο: <https://www2.deloitte.com/ng/en/pages/audit/articles/financial-reporting/coso-an-approach-to-internal-control-framework.html>
- ❖ Ιστοσελίδα της εταιρίας Wirecard: <https://www.wirecard.com/>
- ❖ Ιστοσελίδα της Wirecard Bank: <https://www.wirecardbank.com/>
- ❖ <https://en.wikipedia.org/wiki/>
- ❖ Dan McCrun (2020), Wirecard: the timeline, Διαθέσιμο στο: <https://www.ft.com/content/284fb1ad-ddc0-45df-a075-0709b36868db>
- ❖ J. William Carpenter (2015), Toshiba's Accounting Scandal: How It Happened, Διαθέσιμο στο: <https://www.investopedia.com/articles/investing/081315/toshibasaccounting-scandal-how-it-happened.asp>
- ❖ Ιστοσελίδα της Toshiba: <http://www.toshiba.co.jp/worldwide/index.html>
- ❖ Ιστοσελίδα της Wells Fargo: <https://www.wellsfargo.com/>
- ❖ Χρηματιστηριακή τιμή της Toshiba: <https://www.msn.com/el-gr/money/stockdetails/fi-a9fmqh>
- ❖ Χρηματιστηριακή τιμή της Wells Fargo: <https://www.msn.com/en-us/money/stockdetails/nys-wfc/fi-a25tgh>
- ❖ Bradley L, Vaessen M, (2015). Value of Audit: Shaping the future of corporate reporting. KPMG. Available at: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/pdf/2015/12/value-of-audit-shaping-the-future-of-corporate-rep.pdf>
- ❖ Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (2012), Εγχειρίδιο Δημ/κού Ελέγχου και Ελέγχου Συμμόρφωσης. https://www.eca.europa.eu/lists/ecadocuments/ar12/ar12_el.pdf
- ❖ <http://www.publicrevenue.gr/kpi/public/blog/attach/files/rss/ggde-internal-control-manual-0315.pdf>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ : Ερωτηματολόγιο έρευνας

Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και η συλλογή των πληροφοριών πραγματοποιείται στο πλαίσιο εκπόνησης διπλωματικής εργασίας με τίτλο :

“Ο σύγχρονος ρόλος του εσωτερικού ελέγχου και η συμβολή του στην αντιμετώπιση φαινομένων απάτης. Δεδομένα από ελληνικές επιχειρήσεις”.

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

1. ΗΛΙΚΙΑ

18-28

29-39

40-50

>50

2. ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Απόφοιτος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Απόφοιτος Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Κάτοχος Μεταπτυχιακού

Κάτοχος Διδακτορικού

3. ΒΑΣΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Βιομηχανική

Παροχής Υπηρεσιών

Εμπορική

Μικτή

Άλλο

4. Θέση στην επιχείρηση

Λογιστής

Διευθυντής

Εξωτερικός Ελεγκτής

Εσωτερικός Ελεγκτής

Άλλο

**ΜΕΡΟΣ Β': ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ
ΕΝΤΟΠΙΣΜΟ ΤΗΣ ΑΠΑΤΗΣ**

Χαρακτηρίστε το βαθμό συμφωνίας σας με τις παρακάτω προτάσεις	Καθόλου	Λίγο	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Πολύ	Πάρα πολύ
5. Η επιχείρηση μπορεί να ανιχνεύσει τυχόν παραποιήσεις στις οικονομικές της καταστάσεις.					
6. Η επιχείρηση μπορεί να εντοπίσει εάν κάποιος υπάλληλος της εμπλέκεται σε απάτη.					

7. Η επιχείρηση μπορεί να προλαμβάνει οικονομικές απάτες.					
8. Η επιχείρηση έχει την ικανότητα ανίχνευσης λανθασμένων αποτιμήσεων στα περιουσιακά της στοιχεία.					
9. Η επιχείρηση είναι σε θέση να ανιχνεύσει την υπεξαίρεση σε περιουσιακά της στοιχεία.					
10. Η επιχείρηση συμβάλλει στη διευκόλυνση των ελεγκτών;					
11. Οι πολιτικές και διαδικασίες της επιχείρησης καθορίζουν τον τρόπο που εκπληρώνονται και ελέγχονται τα διάφορα καθήκοντα των εργαζομένων.					

ΜΕΡΟΣ Γ' : Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Κατά πόσο πιστεύετε ότι:	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
12. Κατά ένα μεγάλο βαθμό η εύρυθμη					

λειτουργία της επιχείρησης οφείλεται στον εσωτερικό έλεγχο					
13. Ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει στην πρόληψη και ανίχνευση οικονομικών αματιών					
14. Οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν την ευθύνη της αξιολόγησης αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου					
15. Οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι υπεύθυνοι για τον εντοπισμό, την πρόληψη και τη διαχείριση οικονομικών αματιών					
16. Ο Εσωτερικός Έλεγχος πραγματοποιείται όχι μόνο τακτικά αλλά και έκτακτα όταν εντοπιστούν παρατυπίες;					
17. Υπάρχει διαφάνεια στα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου στους εργαζόμενους της επιχείρησης					

ΜΕΡΟΣ Δ' : ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

18. Ο εσωτερικός έλεγχος πραγματοποιείται από τους αρμόδιους υπαλλήλους εσωτερικού ελέγχου ;

Ναι

Όχι

19. Τα περισσότερα τμήματα της επιχείρησης διαθέτουν τμήμα εσωτερικού ελέγχου;

Ναι

Όχι

20. Θεωρείται ότι είναι επαρκές το προσωπικό του τμήματος εσωτερικού ελέγχου;

Ναι

Όχι